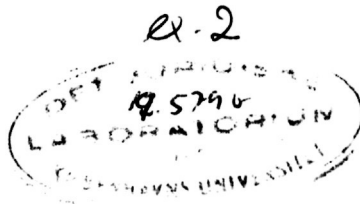

BETÆNKNING

om

bevarelse m.v. af radio- og TV-udsendelser

*Afgivet af det af
statsministeriet nedsatte udvalg
vedr. bevarelse m. v. af
radio- og TV-udsendelser.*

BETÆNKNING NR. 785

KØBENHAVN 1976

ISBN 87-503-2140-4

**Statens trykningskontor
Sm 00-60-bet.**

Indholdfortegnelse:

	<u>Side</u>
I. Udvalgets nedsættelse og sammensætning	5
II. Resumé af udvalgets forslag	9
III. Behovet for arkivering	13
IV. Redegørelse for den interne arkivering, som for øjeblikket finder sted i Danmarks Radio	17
A. Generelle regler for fjernsyn og radio	17
B. Særlige regler for fjernsyn	18
a. Filmede udsendelser	18
b. TV-bånd-optagelser	18
c. Direkte udsendelser	19
d. Baggrundsmateriale- og fraklip ...	19
C. Særlige regler for radio	19
a. Båndudsendelser	19
b. Direkte udsendelser	20
c. Radioavisen	20
d. Råbånd og fraklip	20
V. Arkiveringspraksis i andre lande	21
A. England	21
B. Forbundsrepublikken Tyskland	23
C. Finland	24
D. Norge	24
E. Sverige	27
1. Nugældende ordning	27
2. Betænkningen "Bevara ljud och bild" (SOU 1974:94)	28
VI. Forskningsgrene med behov for arkivering	31
A. Massekommunikationsforskning	31
1. Indledning	31
2. Organisation	32
3. Massekommunikationsforskningens re- sultater	36
4. Nordisk samarbejde (NORDICOM)	36

	<u>Side</u>
B. Anden forskning	38
1. Historikere	38
2. Sociologer	38
3. Politologer	39
4. Informationsteknik	39
VII. Ophavsretlige problemer	40
A. Danske ophavsretlige bestemmelser m.v.	40
1. Danmarks Radios overenskomster med rettighedshaverne og disses organi- sationer	41
2. Ophavsrets- og fotografilovens ge- nerelle undtagelsesbestemmelser ...	45
3. Den specielle undtagelsesregel i ophavsretslovens § 22, jfr. fotogra- filovens § 11	46
4. Konklusion	50
B. Udenlandsk ophavsretslovgivning m.v.	51
1. Storbritannien	51
2. Vesttyskland	53
3. Frankrig	55
4. Den svenske betænkning "Bevara ljud och bild"	56
VIII. Udvalgets overvejelser og forslag	61
1. Hvilket og hvor meget programstof bør arkiveres	61
2. Arkivets etablering m.v.	63
3. Forslag til reguleringer på det ophavs- retlige område	65
IX. Tekniske og økonomiske forhold	68
A. Radioudsendelser	68
1. Arkivering af samtlige radio-udsen- delser	69
2. Arkivering af radioudsendelser fra 5 tilfældigt valgte uger	69
B. TV-udsendelser	70
1. Arkivering af samtlige TV-udsendel- ser	71
2. Arkivering af TV-udsendelser fra 5 tilfældigt valgte uger	71
C. Holdbarhed	71

KAPITEL I. UDVALGETS NEDSÆTTELSE OG SAMMENSÆTNING.

I skrivelse af 31. oktober 1969 stillede folketingets udvalg angående forslag til lov om Danmarks Journalisthøjskole og Institut for Presseforskning statsministeren bl.a. følgende spørgsmål:

"Vil statsministeren optage forhandlinger med kulturministeren og Danmarks Radio om en principaftale, der sikrer, at det nødvendige samtidshistoriske kildemateriale fra Danmarks Radios udsendelser registreres og centralt bliver tilgængeligt for forskningen på Institut for Presseforskning?"

Statsministerens svar af 28. november 1969 havde følgende ordlyd:

"Spørgsmålet har været forelagt Danmarks Radio, der udtaler, at man fra Danmarks Radios side intet vil have at indvende imod at deltage i løsningen af det rejste problem i det omfang, dette er muligt indenfor de af ophavsretsloven fastsatte grænser og de bestående tekniske muligheder og med fornøden respekt af radiospredningslovens bestemmelser om, at radiospredningsfondens midler kun må anvendes til radiospredningsformål.

Statsministeriet vil træffe foranstaltninger til, at denne problemkreds tages op til drøftelse mellem de interesserede ministerier og institutioner med henblik på at finde en tilfredsstillende løsning, der sikrer, at det nævnte materiale kan registreres og gøres tilgængeligt for forskningen.

Det skal tilføjes, at statsministeriet har haft en orienterende drøftelse med de organisationer og institutioner, der var repræsenteret i det den 20. januar 1967 nedsatte udvalg, om de af udvalget stillede spørgsmål, herunder især spørgsmålet om uddannelsesrådet for Danmarks Journalisthøjskole og koordineringen af den praktiske og teoretiske uddannelse, hvor presseorganisationernes medvirken er af afgørende betydning."

Det stillede spørgsmål og afgivne svar er optrykt som bilag til den af folketingsudvalget den 20. januar 1970 afgivne betænkning (Folketingstidende 1969/70, tillæg B, spalte 283 ff.).

Under henvisning hertil nedsatte statsministeriet den 2. maj 1972 et udvalg med den opgave at undersøge, i hvilket omfang og på hvilken måde udsendelser i Danmarks Radio kan sikres bevaret og gjort tilgængelige for forskningen, herunder presseforskningen og den samtidshistoriske forskning.

Udvalget skal herunder overveje såvel de tekniske muligheder for bevarelse og registrering af radio- og TV-udsendelserne som spørgsmålet, efter hvilke kriterier dette bør ske. Endvidere skal udvalget overveje, i hvilket omfang det nævnte materiale bl.a. ud fra ophavsretlige synspunkter kan gøres tilgængeligt for forskningen. Endelig bør udvalget fremkomme med en vurdering af de økonomiske konsekvenser af de foranstaltninger, som udvalget på basis af sine overvejelser måtte foreslå gennemført.

Som formand for udvalget beskikkedes professor, dr.jur. Mogens Kockvedgaard.

Som medlemmer af udvalget beskikkedes i øvrigt:
Kontorchef, cand.jur. Hans Ellegaard, Danmarks Radio.
Afdelingsforstander Knud Aage Frøbert, Institut for
Presseforskning.

Kontorchef, nu direktør for Rigshospitalet
Kjeld Gleerup, undervisnings-
ministeriet.

Fuldmægtig, nu kontorchef, dr.jur. Niels Eilschou
Holm, justitsministeriet.

Professor, dr.phil. Tage Kaarsted, Odense Universitet.
Fuldmægtig Johannes Nørup-Nielsen, ministeriet for
kulturelle anliggender.

Overarkivar Sigurd Rambusch, Rigsarkivet.

Som sekretær for udvalget beskikkedes:
Fuldmægtig Inger Skydsgaard, statsministeriet.

Efter indstilling fra Forskningsbibliotekernes Fællesråd beskikkedes overbibliotekar ved Statsbiblioteket i Århus Karl V. Thomsen den 29. marts 1973 til medlem af udvalget.

Efter indstilling fra justitsministeriet blev kontorchef, dr.jur. Niels Eilschou Holm den 26. november 1973 fritaget for hvervet som medlem af udvalget.

Efter anmodning blev fuldmægtig Inger Skydsgaard fritaget for hvervet som sekretær for udvalget, og som afløser beskikkedes den 1. juli 1974 fuldmægtig i ministeriet for kulturelle anliggender Hans Jacob Kjær som sekretær for udvalget.

Udvalget har afholdt 18 møder.

Gennem Danmarks Radios repræsentant i udvalget har dette skaffet sig oplysninger om, hvorledes de omhandlede forhold er reguleret i en række andre europæiske lande. Disse oplysninger omtales nærmere i kap. V.

Ved rundvisning i radiohuset og TV-byen og ved drøftelser med Danmarks Radios ledelse og med radio- og TV-medarbejderne har udvalget modtaget bl.a. orientering om den gældende praksis og de tekniske fremgangsmåder i forbindelse med bevaring og arkivering af forskellige former for programindslag.

Formanden og sekretæren har den 6. marts 1973 deltaget i en orienterende drøftelse med formanden for det i efteråret 1972 nedsatte massekommunikationsforskningsudvalg, ligesom formanden, overarkivar S. Rambusch og sekretæren den 20. november 1974 deltog i et møde med repræsentanter for sekretariatet for den svenske Dataarkiveringskommittén forud for dennes afgivelse af betænkning (SOU 1974:94).

Udvalgets sekretær har endvidere under besøg på Media-Forsk i Århus indhentet en række oplysninger og materiale.

Som det nærmere vil blive omtalt i kap.vill rettede udvalget forud for fremsættelsen i folketinget af forslag til den gældende lov om radio- og fjernsynsvirksomhed henvendelse til ministeriet for kulturelle anliggender med forslag til optagelse af en supplerende bestemmelse i forslaget.

Kandidatstipendiat ved Institut for Historie og Samfundsvidenskab ved Odense Universitet Erik Lund har på udvalgets anmodning udarbejdet et notat af januar 1974 om arkiverings- og forskningspraksis i forbindelse med elektrokommunikationsforskning uden for Danmark.

Endelig har udvalget ved henvendelser til Danmarks Radio søgt at drage omsorg for, at udsendelser i radio og TV i forbindelse med folketingsvalgene den 4. december 1973 og 9. januar 1975 i videst mulig udstrækning blev bevaret indtil videre. Danmarks Radio har senest i skrivelse af 26. november 1975 meddelt, at man foranlediget af henvendelsen straks har iværksat en undersøgelse af, hvilke udsendelser der endnu var opbevaret, ligesom den igangværende sletteprocedure er standset.

København i september 1976.

Hans Ellegaard   Knud Aage Frøbert   Kjeld Gleerup

Mogens Kockvedgaard   Tage Kaarsted
(formand)

Johannes Nørup-Nielsen   Sigurd Rambusch

Hans Jacob Kjær

KAPITEL II. RESUME AF UDVALGETS FORSLAG.

Udvalget blev nedsat af statsministeren i 1972 med den opgave at undersøge, i hvilket omfang og på hvilken måde udsendelser i Danmarks Radio kan sikres bevaret og gjort tilgængelige for forskningen, herunder presseforskningen og den samtidshistoriske forskning.

På udvalgets foranledning blev der som § 20 indføjet en bestemmelse i lov nr. 421 af 15.juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed, hvorefter ministeren for kulturelle anliggender kan fastsætte regler om, at Danmarks Radio mod godtgørelse af de hermed forbundne udgifter skal stille optagelser af sine udsendelser til rådighed for et i forskningsmæssigt øjemed oprettet arkiv, og om adgangen til de arkiverede optagelser. Efter bestemmelsen skal udgifterne ved oprettelsen og driften af et sådant arkiv afholdes af statskassen.

Med bestemmelsen i § 20 er der åbnet mulighed for, at staten af hensyn til forskningens interesser kan sikre, at større dele af Danmarks Radios programstof optages og bevares, og at der skabes en øget balance og alsidighed i det kildemateriale, der er til rådighed for forskerne. Medens alle udtalelser, der fremsættes i dagspressen, som følge af de gældende regler om pligtaflevering automatisk står til rådighed for forskningen, går vigtige udtalelser, som fremsættes i radio og fjernsyn, normalt tabt. Hermed unddrages massekommunikationsforskningen samt den historiske, politologiske og sociologiske videnskab betydelige stofmængder, som er af stor betydning til belysning af samfundsudviklingen.

Der er i udvalget enighed om, at den arkivering af

udsendelserne, der finder sted 1 dag 1 Danmarks Radio, langt fra er tilstrækkeligt omfattende til at tilgodese forskningens interesser, idet den - i lighed med forholdene i udenlandske radiofonier - først og fremmest er bestemt af mulighederne for at benytte de arkiverede programindslag i genudsendelser. Udvalget indstiller derfor, at der iværksættes betydeligt mere omfattende arkiveringsforanstaltninger.

Den ophavsretlige lovgivning og Danmarks Radios overenskomster med de ophavsretlige rettighedshavere og disses organisationer sætter imidlertid ret snævre grænser for, i hvilken udstrækning Danmarks Radios udsendelser kan optages og stilles til rådighed for forskere. Disse ophavsretlige spørgsmål bør ses i lyset af, at Danmark gennem medlemskab af en række internationale konventioner, herunder først og fremmest Bernerkonventionen, er forpligtet til ikke at foretage ændringer i den gældende ophavsretslov, som vil stride mod konventionsteksterne.

Udvalget har til belysning af forholdene i en række andre lande indhentet oplysninger og materiale, som efterlader indtrykket af, at man også i udlandet arbejder med tilsvarende og beslægtede problemer. Specielt har udvalget været opmærksom på en svensk betænkning, som bl.a. indeholder forslag til en ændring af den svenske ophavsretslov, hvorved der åbnes mulighed for total arkivering af samtlige radio- og TV-udsendelser fra Sveriges Radio.

Da det er udvalgets opfattelse, at forskningens behov for en udvidet arkivering af radio- og TV-programmer er meget udtalt, og da det kan være vanskeligt at vurdere, hvilke programmer der vil vise sig af værdi for eftertiden, må udvalget principielt anse det for ønskeligt, at der foretages en total arkivering af alle lyd- og billedbånd fra samtlige udsendelser i Danmarks Radio.

Udvalget erkender imidlertid, at det af flere grunde en nødvendigt indtil videre at begrænse antallet af arkiverede udsendelser. Dette gælder ikke mindst TV-udsendelserne, hvor arkiveringsomkostningerne er meget betydelige. Udgifterne til arkivering af radioudsendelser er betydeligt mindre

og udgifterne ved totalarkivering er her næppe væsentligt større end udgifterne til selektiv arkivering. Man foreslår derfor, at man fra begyndelsen stiler imod total arkivering af samtlige radioudsendelser.

Bl.a. af tekniske grunde er det udvalgets opfattelse, at det arkiv, man i henhold til § 20 i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed foreslår etableret, bør placeres i nær tilknytning til Danmarks Radio.

Med hensyn til de ophavsretlige problemer er det udvalgets opfattelse, at en velafgrænset og velkontrolleret arkiveringsadgang ikke vil indebære nogen reel risiko for ophavsmændenes interesser. På grund af de konventionsmæssige forpligtelser er det imidlertid ikke muligt at ændre den gældende ophavsretslov således, at en total arkivering af samtlige radio- og TV-programmer kan finde sted. Indenfor de rammer, der afstikkes af konventionen, foreslår udvalget, at der foretages sådanne ændringer i den gældende ophavsretslov, at arkivering gøres lovlig på de praktisk vigtigste områder.

Med indførelsen af sådanne lovbestemmelser mener udvalget det muligt at sikre forskningens interesser, og med den valgte formulering har udvalget bl.a. ønsket at understrege, at spørgsmålet om optagelse og arkivering i det konkrete tilfælde alene skal træffes ud fra forskningsmæssige hensyn.

Udvalget foreslår, at der nedsættes et tilsynsråd for arkivet, og at der fastsættes klare regler for arkivets virksomhed, der sikrer rettighedshaverne mod overgreb.

Sammenfattende foreslår udvalget:

at der i henhold til § 20 i lov nr. 421 af 15.juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed i forskningsøjemed oprettes et arkiv, der ledes af et tilsynsråd og til hvis etablering og drift bevillinger tilvejebringes af statskassen,

at arkivet oprettes af ministeriet for kulturelle anliggender og Danmarks Radio og placeres i eller ved Danmarks Radio,

at samtlige radioudsendelser og - indtil de økonomiske og praktiske muligheder er til stede for totalarkivering - udvalgte fjernsynsudsendelser optages og opbevares i arkivet,

at der i lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker, jfr. lovbekendtgørelse nr. 130 af 15. april 1975, optages en supplerende bestemmelse med følgende ordlyd:

"Værker, som udsendes i Danmarks Radio, kan optages på **bånd**, film eller anden indretning, som kan gengive dem, og opbevares i det i § 20 i lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed omtalte arkiv under forudsætning af, at udsendelsen ud fra et forskningsmæssigt synspunkt skønnes at være af dokumentarisk **værdi**",

at der i lov om retten til fotografiske billeder, jfr. lovbekendtgørelse nr. 129 af 15. april 1975 optages en supplerende bestemmelse med følgende ordlyd:

"Fotografiske billeder, som udsendes i Danmarks Radio, kan optages på **bånd**, film eller anden indretning, som kan gengive dem, og opbevares i det i § 20 i lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed omtalte arkiv under forudsætning af, at udsendelsen ud fra et forskningsmæssigt synspunkt skønnes at være af dokumentarisk værdi" .

og at der i medfør af § 20 i lov nr. 421 om lov om radio- og fjernsynsvirksomhed fastsættes klare administrative forskrifter for bl.a. adgangen til og brugen af det bevarede programstof i arkivet.

KAPITEL III. BEHOVET FOR ARKIVERING.

Danmarks Radios udsendelser afspejler det danske samfunds forhold i bredeste forstand: politisk, kulturelt, moralsk, religiøst, sprogligt o.s.v. og er samtidig en vigtig faktor i samfundets udvikling. I begge henseender er udsendelserne vigtige kilder for forskningen, og det ideelle er derfor, at samtlige lyd- og billedbånd fra samtlige udsendelser bevares og gøres tilgængelige for forskningen. Dette gælder i hvert fald nyhedsudsendelserne samt aktualitets- og kulturudsendelser.

Gennem en sådan arkivering kan der samtidig skabes den fornødne balance og alsidighed vedrørende kildematerialet til tidens begivenheder. Med de rådende arkiveringsprincipper består der en skævhed i det materiale, der er tilgængeligt for forskningen: Medens alle udtalelser, der fremsættes til eller citeres af selv de mindste distriktsaviser og dagblade i landet, automatisk står til rådighed for forskningen som følge af de gældende regler om pligtaflevering af trykte skrifter, går vigtige udtalelser, der fremsættes i landets to største nyhedsmedier, **TV-Avisen** og Radioavisen, normalt tabt. Dette forhold er så meget mere beklageligt, som der er en tiltagende tendens til, at vigtige politiske udtalelser fremsættes først til netop disse to medier.

Som det vil blive omtalt nærmere i det følgende, foretages der allerede nu i Danmarks Radio en arkivering af stof, der anses for at være af "historisk" betydning. Men der er netop kun tale om arkivering af sådanne kategorier af stof, som traditionelt anses for "historisk" - f.eks. markante enkeltbegivenheder - hvorimod man ikke har sikkerhed for, at de former for stof, der for historikerne kan være af endnu større betydning - f.eks. en række udtalelser, som fremsættes

over et længere tidsrum, og som tilsammen belyser forskellige faser i den politiske udvikling - bevares. Både den historiske, politologiske og sociologiske videnskab unddrages hermed stof, der vil blive af stor betydning for muligheden af at belyse centrale sider af samfundsudviklingen.

Endnu mere beklagelige er de rådende forhold dog for massekommunikationsforskningens udviklingsmuligheder i Danmark. Hvor det for de tidligere nævnte videnskabsgrene drejer sig om en betydelig mangel i kildematerialet, er der for massekommunikationsforskningen tale om, at væsentlige dele af dens kildemateriale ikke bevares. Massekommunikationsforskningen har med de hidtil fulgte retningslinier for arkivering af stof stort set kun mulighed for at udforske udviklingen indenfor den trykte presse, hvorimod de væsentligste sider ved udviklingen indenfor den elektroniske presse for bestandigt er unddraget en kortlægning og analyse, fordi kildematerialet ikke er bevaret. Medens det er muligt at følge udviklingen indenfor samtlige danske dagblade, er noget tilsvarende i dag umuligt med hensyn til landets største avis, **TV-Avisen**, fra dens start i 1965, da udsendelserne ikke er blevet - og fremdeles ikke bliver - optaget på bånd med henblik på permanent bevaring. Ganske vist finder der en øjeblikkelig båndoptagelse sted af alt det faktisk udsendte materiale, men disse bånd henstår, når bortses fra det filmede materiale, kun ganske kort tid og slettes, når det formodes, at der ikke længere rejser sig aktuelle dønninger af det sendte stof. Enkelte sekvenser klippes ganske vist fra som "**historiske**" og kan som sådan måske være af værdi for historikerne til belysning af de enkeltbegivenheder, som disse sekvenser behandler - men for massekommunikationsforskerne er sådanne sekvenser almindeligvis uden værdi, da de sjældent, arkiveret løsrevet fra den udsendelse, hvori de blev bragt, kan belyse kommunikationsprocesserne.

For monopolmedier i demokratisk styrede lande må arkivering siges at være en påtrængende foranstaltning. Forudsætningen for en meningsfuld vurdering af spændvidden i Danmarks Radios udsendelsesvirksomhed i forhold til den af

folketinget for Danmarks Radio opstillede målsætning om alsidighed må være, at man over længere perioder har adgang til det faktisk udsendte materiale i Danmarks Radio.

Med de nu rådende arkiveringsforhold er det umuligt at foretage de **objektivitetsundersøgelser**, som gang på gang fordres. Sådanne undersøgelser vil have til forudsætning, at Danmarks Radios udsendelser i nyhedsprogrammerne arkiveres i samme udstrækning som dagspressens og nyhedsbureauernes materiale. Kun med materialet fra alle medier bevaret er det muligt at sige noget om, hvor Danmarks Radio i sin nyhedsdækning befinder sig i forhold til de øvrige massemedier. Kun i en sådan situation vil det også være muligt for massekommunikationsforskningen at finde frem til de faktorer, der påvirker udvælgelsesprocesserne og f.eks. betinger, at nyhedsbilledet bliver et andet i monopolmedierne end i **konkurrence-**medierne, forskelligt i de elektroniske og de trykte medier.

Skal presseforskningen frem til et stade, hvor den kan kaste lys over betydningsfulde sider af kommunikationsprocesserne, er det nødvendigt, at den i lige grad har adgang til den trykte og den elektroniske presses frembringelser. En forudsætning for frugtbare videnskabelige problemstillinger er, at der fremtidig bliver mulighed for fælles større projekter, hvor man på én gang belyser hele kommunikationsfeltet: Kildegrundlaget, redaktionsprocesserne, produktionsprocesserne, produktet (indholdsanalyse) og modtagerne (effektanalyse). En afgørende hindring for denne videnskabeligt korrekte og hensigtsmæssige fremgangsmåde er, at massekommunikationsforskningen hidtil har måttet undvære det kildemateriale, der stammer fra de elektroniske medier. Den dag, disse medier får deres produktion arkiveret i samme omfang og - såvidt det er praktisk og retligt gennemførligt - på samme adgangsbetingelser, som gælder for de trykte medier, må det antages, at den egentlige kommunikationsforskning far alvor kan komme i gang også i Danmark.

I disse år, hvor Danmarks Radio er begyndt at foretage den første forskning af sin egen virksomhed, må udvaljet

i øvrigt anse det for at være af betydning også for institutionen selv, at en langt større part af dens udsendelser end hidtil arkiveres. I modsat fald vil centrale temaer vanskeligt kunne belyses.

KAPITEL IV. REDEGØRELSE FOR DEN INTERNE ARKIVERING, SOM
FOR ØJEBLIKKET FINDER STED I DANMARKS RADIO.

A) Generelle regler for fjernsyn og radio;

Filmede og båndoptagne udsendelser arkiveres såvel ud fra historiske som programmæssige hensyn efter en vurdering, hvor man især har programmets genanvendelighed for øje.

Genudsendelse finder f.eks. sted i historisk/retrospektive udsendelser, på grund af særlige programmæssige kvaliteter eller som led i internationale programudvekslinger og -konkurrencer.

Ifølge en radiatorådsbeslutning af 18. januar 1972 opbevares alle radioudsendelser og lydsiden af alle fjernsynsudsendelser i 6 måneder efter udsendelsen for at give den, som føler sig krænket i en udsendelse, mulighed for gennem vederlagsfri udlevering af en lydbåndkopi at overveje sin stilling til det passerede .

Dagspressen eller andre, der af hensyn til deltagelse i den offentlige debat må antages at have en væsentlig interesse i at blive bekendt med indholdet af en udsendelse, har ifølge samme beslutning ret til mod betaling af fremstillingsomkostningerne at få en lydbåndkopi af diskussionsudsendelser, hvorunder almene spørgsmål drøftes.

På grund af de med en udsendelse/produktion forbundne rettigheder af ophavsretlig karakter og ikke mindst på grund af de i udsendelserne ofte forekommende indslag produceret uden for Danmarks Radio, udøves der en nøje kontrol med, hvilken brug der efter første udsendelse gøres af arkiveret materiale, herunder at eventuelle ophavsretlige pro-

blemer løses inden genbenyttelsen. **"Fremmed-produceret"** udsendelsesmateriale returneres til rettighedshaveren i henhold til kontraktmæssige bestemmelser herom. Det kan i denne forbindelse tilføjes, at Danmarks Radio i voksende omfang opkøber og til senere brug arkiverer kommercielt fremstillede film og fotografiske billeder, der skønnes at være af historisk interesse.

Som eksempler på anden genbenyttelse end genudsendelse kan nævnes udlevering af kopi til privat brug til en person, som har medvirket i en udsendelse, udlevering af kopi til offentlige institutioner til arkivbrug, udlevering af kopi til fremmede staters herværende ambassader og i visse tilfælde udlevering af kopi til brug i retssager. Endvidere skal nævnes den forsøgsordning, der med hensyn til udlevering af kopi til undervisning og humanitære formål var gældende i perioden 1. januar 1973 til 30. juni 1974 i henhold til aftale mellem på den ene side Danmarks Radio og på den anden Akademikernes Centralorganisation, Dansk Journalistforbund og andre ophavsretsorganisationer.

Efter at perioden for forsøgsordningen, som i øvrigt var begrænset til udlevering af programstof, som ikke var af dramatisk eller musikdramatisk art, er udløbet, kræver udlevering til de nævnte formål nu forhandling i hvert enkelt tilfælde.

I stedet for udlevering af kopi arrangeres undertiden gennemsyn eller aflytning.

B) Særlige regler for fjernsyn;

a. Filmede udsendelser gennemses og registreres efter et decimalclassesystem således, at filmkontorets kartotek har en fyldestgørende beskrivelse af alle udsendte film, som derefter opbevares på ubestemt tid. Alle film er arkiveret siden 1948.

b. TV-bånd-optagelser registreres efter samme system. På grund af manglende gennemsynsfaciliteter kan de imidlertid ikke beskrives så omhyggeligt som filmede udsendelser.

Hvad der skal arkiveres afgøres af TV-direktøren og programafdelingerne. Arkivering er ikke så omfattende som af filmede udsendelser, idet TV-båndene på grund af deres høje anskaffelsespris genbenyttes efter en kortere tids arkivering. Op til 60 % af det arkiverede programstof slettes efter udløbet af 1/4 til 1 år. Det skal i den forbindelse bemærkes, at man også savner erfaring for, hvor længe TV-bånd kan opbevares uden at tabe i kvalitet. Sletningen finder sted efter samråd mellem den producerende afdeling og en af Danmarks Radios bibliotekarere.

c. Direkte udsendelser - herunder TV-avisen - arkiveres kun i det omfang, de indeholder forudproducerede indslag.

d. Baggrundsmateriale- og fraklip, der ikke tænkes anvendt til senere udsendelser, arkiveres ikke.

C) Særlige regler for radio:

a. Båndudsendelser registreres og opbevares i Båndarkivet under produktionsnummer og dato, indtil udsendelse og eventuelle genudsendelser har fundet sted. Herefter afgør den producerende afdeling, om udsendelsen på grund af sin kunstneriske og/eller historiske værdi fortsat skal opbevares.

Beslutter afdelingen, at udsendelsen skal bevares, finder den permanente opbevaring sted i Stemmearkivet.

Finder afdelingen omvendt, at udsendelsen kan slettes, har Stemmearkivet alligevel mulighed for at beslutte, at båndet på grund af dets indholdsmæssige værdi skal opbevares der.

I Stemmearkivet er materialet katalogiseret i følgende kartoteker:

Alfabetisk navnekartotek med kort på alle personer, der medvirker i de arkiverede optagelser, forfattere til de benyttede tekster og personer, der er genstand for særlig omtale i optagelserne.

Emnekartotek efter Bibliotekscentralens decimalklassedeling.

Datokartotek, hvor materialet registreres efter udsendelsesdato. Historiske optagelser, f.eks. politiske taler, registreres efter optagelsesdato.

b. Direkte udsendelser, herunder gudstjenestetransmissioner og andre direkte transmissioner, arkiveres normalt ikke. Undtagelse gøres dog med hensyn til folketingstransmissioner og enkelte andre nationale manifestationer, f.eks. Majestættens nytårstale til det danske folk. Af Rebildfesten 4. juli hvert år er der opbevaret kopi til og med 1972.

c. Radioavisen.

- 1) Manuskripter til samtlige udsendelser opbevares i et år.
- 2) Båndoptagelser Alle udsendelser optages på bånd, som slettes i løbet af en uge, medmindre de ifølge afdelingens vurdering bør opbevares af historiske grunde eller på grund af genudsendelsesværdi.

Det såkaldte kontrolbånd opbevares dog i 6 måneder, jfr. bemærkningerne herom under A. Generelle regler for fjernsyn og radio.

d. Råbånd og fraklip, der ikke tænkes anvendt til senere udsendelser, arkiveres ikke.

KAPITEL V. **ARKIVERINGSPRAKSIS** I ANDRE LANDE.

Udvalget har til brug for sine overvejelser om en kommende arkiveringsordning i Danmark søgt at indhente oplysning om arkiveringspraksis i en række fremmede lande. Det har imidlertid vist sig vanskeligt at få helt sikre oplysninger i så henseende, bl.a. fordi en del arkiveringsforanstaltninger er af intern beskaffenhed, ligesom arkiveringen mange steder beror på et skøn.

Selv om radiofoniforetagenderne arbejder ud fra forskellige forudsætninger, og selv om den fulgte arkiveringspraksis er varierende fra land til land, gælder det som et fællestræk, at arkiveringen overvejende foretages ud fra ønsket om genbenyttelse i udsendelsesvirksomheden.

A. England.

I England har B.B.C. (British Broadcasting Corporation) siden **30'erne** systematisk arkiveret lydoptagelser fra radioen og i dag også i stor udstrækning fra fjernsynet (BBC Sound Archives). Størsteparten af de arkiverede lydoptagelser er optaget på grammofonplade, som man ud fra et arkiveringssynspunkt fandt var den sikreste opbevaringsform, men i de senere år har man erkendt, at også lydbånd er anvendelige til arkivering.

Forskere har kun i meget begrænset omfang adgang til BBC's arkivmateriale. I nogle regler, der er fastsat for de arkiverede lydoptagelsers benyttelse i studieøjemed, er det - efter at man har erkendt det arkiverede materiales dokumentariske betydning for forskning og studier - understreget, at lydarkiverne er oprettet som et serviceorgan for **radiofonivirksomheden**, og at BBC ikke kan påtage sig at stille penge,

personale og øvrige faciliteter til rådighed for en udvidet benyttelse af arkiverne, som også ville kunne give anledning til ophavsretlige problemer.

Derimod er der åbnet mulighed for, at forskere og andre i studieøjemed på visse nærmere angivne betingelser kan få adgang til i arkiverne at afspille arkivoptagelserne mod at betale et vederlag til dækning af de hermed forbundne udgifter.

Der er ikke fastsat nogen generelle regler med hensyn til opbevaring af fjernsynsprogrammer. Derimod har BBC og The National Archive's Articles of Association indgået en aftale om langtidsarkivering bl.a. omfattende fjernsynsmateriale.

Efter denne aftale forestås udvælgelsen af fjernsynsmateriale af en filmbibliotekar, som i sine vurderinger bl.a. skal medinddrage råd fra lederne af de enkelte produktionsafdelinger og som i øvrigt skal koncentrere arkiveringen omkring bl.a. udsendelser om personer, som det ud fra et historisk synspunkt skønnes værdifuldt at bevare inden for politik, videnskab, sport, underholdning og dramatiske værker, historiske begivenheder af enhver art og programmer med sociologiske og geografiske emner.

Valget af arkiveringsmateriale træffes først og fremmest med BBC's eget behov for øje. Hvert år arkiveres lydoptagelser svarende til en spilletid på 600 timer, det vil med hensyn til indspilninger fra radioen sige næsten 2 % af den samlede sendetid.

På fjernsynssiden arkiveres kun filmmaterialer, som skønnes at have betydning for programvirksomheden. Af det filmmateriale, som benyttes i fjernsyn, bevares i begyndelsen omkring 90 %, men efter 10 år gennemgås materialet med henblik på eventuel sletning.

B. Forbundsrepublikken Tyskland.

I forbundsrepublikken etableredes i 1952 et centralt arkiv for lydoptagelser fælles for forbundsrepublikkens radiofonier, Lautarchiv des Deutschen Rundfunks, med hjemsted i Frankfurt am Main. I 1962 udvidedes arkivets optagelser til også at omfatte fjernsynsprogrammer, og som følge heraf blev navnet ændret til Deutsches Rundfunkarchiv (DRA). Det nyetablerede arkivs arbejde bestod primært i at katalogisere lyd- og billedoptagelser fra radio- og fjernsynsforetagender og at stille disse kataloger til rådighed for radiofonierne.

Arkivmaterialet opbevares ikke hos DRA, men i de enkelte radiofonier efter forskellige synspunkter. Dog prøver man at finde frem til fælles retningslinier gennem DRA, som ved at skønne over, hvilke programindslag der er opbevaringsværdige, forsøger at yde et væsentligt bidrag til fastlæggelsen af ensartede retningslinier.

Der er ikke fastsat generelle regler med hensyn til, hvor længe det indspillede programstof bevares, men af hensyn til eventuelle klager slettes intet før udløbet af en frist på 6 måneder.

Med hensyn til udlevering af båndkopier er der ikke fastsat bestemmelser, men der er åbnet mulighed for, at forskere i arkiverne kan få lejlighed til at se eller høre det arkiverede materiale.

Udvælgelsen finder som nævnt sted efter forskellige synspunkter. Bayerischer Rundfunk (BR) i München forsøger ved siden af det primære hensyn til foretagendets egen programvirksomhed at tilgodese forskningshensyn. Sender Freies Berlin (SFB) bevarer lydudsendelser fra radioen i et omfang, der modsvarer 24 % af sendetiden, **Udover** programindslag til brug for radioforetagendet selv opbevares også indspilninger af historisk, kunstnerisk, kulturel og politisk-sociologisk interesse samt indslag, som skønnes at være af

værdi for studiet af bl.a. radioen som udtryksmiddel. RIAS-Berlin opbevarer omkring 90 % af udsendelserne ud fra nogenlunde samme retningslinier som SFB.

C. Finland.

Efter den finske radioansvarlighedslov er radioforetagender forpligtet til at sikre optagelse af lydsiden af alle programmer, som udsendes. Optagne programmer må tidligst slettes 3 måneder efter udsendelsen har fundet sted.

Ved den finske radio Oy Yleisradio Ab er der ikke fastsat specielle regler med hensyn til arkivering af programstof, men i 1957 blev der ved radiofonien oprettet et lydarkiv med den opgave af programstoffet at udvælge den del, som skønnes at have historisk, etnografisk eller anden betydning i fremtiden.

I en delbetænkning, som udkom i 1970 som led i arbejdet med langtidsplanlægningen af radiofoniens virksomhed, kom man ind på arkiveringssspørgsmål. Herom hedder det, at det ikke er radiofoniens opgave at fungere som arkiv, men samtidig understreger man, at radio og fjernsyn udgør en vigtig del af dette århundredes kulturhistorie, og at den finske radio råder over landets største samlinger af gram-mofonplader, lydbånd og videobånd. Det fremhæves endvidere, at arkiveringen bør ske systematisk, og at alt programstof af betydning bevares, og at alt uvæsentligt bør slettes. Man omtaler betydningen af, at man under udvælgelsen tager hensyn til, hvorvidt programstoffet kan genudsendes uforandret eller kan anvendes som indslag i andre sammenhænge, og om hvorvidt udsendelserne fremtræder som kunstnerisk værdifulde.

D. Norge.

Under Norsk Rikskringkasting etablerede man i 1968 et Historisk Optaksarkiv. Der foreligger ikke nogen skriftlig instruks for dette arkiv, men dets formål og opgave

går ud på at ordne og opbevare lydsiden af udsendelser, der historisk og programmæssigt antages at ville være af betydning for den programskabende virksomhed i fremtiden.

Udvælgelsen af programstoffet foretages af **arkiv-**lederen og to bibliotekarer, som sammen dagligt gennemgår programmerne og mærker de indslag, man skønner fortjener nærmere vurdering med henblik på eventuel arkivering. Indslaget "spærres" herved mod sletning, indtil arkivet har haft lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet om opbevaring eller ej.

Ved siden af de initiativer, som arkivet selv tager, har man siden 1967 haft en fast arkivkomité, som i samråd med arkivet og de enkelte programafdelinger træffer den endelige afgørelse med hensyn til, hvad der skal bevares for eftertiden.

Med hensyn til hvilke selektionskriterier, der blev lagt til grund, opstillede man i 1958 forsøgsvis et skema, som suppleredes med en værdiskala over, hvilken vægt man måtte tillægge arkiveringshensynet.

Man opdelte programstoffet i 3 grupper:

Til den første henregnes programstof, som har eller vil få indlysende historisk værdi som kilde- eller dokumentationsstof for senere forskning. Disse udsendelser opbevares tidsmæssigt ubegrænset.

Til den næste gruppe henregnes stof, der er af utvivlsomt værdi, men som man ikke straks kan overskue den senere betydning af. Sådanne indslag opbevares i 10 år, hvorefter de vurderes på ny.

Til den tredje gruppe henregnes udsendelser, der har begrænset værdi, men som alligevel ikke straks bør slettes, fordi de kan være til gavn i programarbejdet. Efter 2 års forløb tages der stilling til, om programstof af denne art skal kasseres eller overføres til anden **værdi-**gruppe.

Ifølge de modtagne oplysninger er man i Norsk Rikskringkasting opmærksom på den usikkerhed, der er forbundet

med en sådan opdeling, bl.a. fordi det på optagelsestids-
punktet er vanskeligt at overskue, hvad der må antages at
blive historisk værdifuldt.

Selv om en del stof altid må antages at ville kunne
få betydning ud fra en ren historisk synsvinkel, er det for
et radioarkiv under udvælgelsen meget afgørende også at
tillægge hensynet til programproduktionen stor vægt. En
udvælgelse af arkivstoffet bygger derfor rent faktisk på
dets nytteværdi, således som denne afspejler sig i programaf-
delingernes efterspørgsel.

Man er opmærksom på den interesse, arkivet har fra
forskerhold, og man har søgt, så vidt det er muligt, at
dække forskernes behov, men man understreger samtidig, at
man med den begrænsede kapacitet, man råder over i dag, ikke
vil kunne engagere sig i nogen mere udstrakt service for
almindelig forskningsaktivitet.

Med hensyn til fjernsynsprogrammer blev der i 1972
nedsat en arkivkomité med den opgave at tage stilling til
arkivering og kassation af fjernsynsprogrammer, som Norsk
Rikskringkasting har brugsret til. Grundlaget for komite-
ens afgørelser er programindslagenes historiske, kulturelle
og generelle brugsmæssige værdi.

Arkiveringsopgaverne omfatter såvel film som video-
bånd.

Programafdelingerne kan indenfor en frist på 1 måned
anke komiteens afgørelser til programdirektøren for TV.

Det arkiverede materiale er efter det oplyste når
som helst tilgængeligt for forskning, og man forsøger til
stadighed at holde sig & jour med de mest hensigtsmæssige
opbevaringsmetoder til sikring af historisk værdifuldt
materiale.

E. Sverige.

1. Nugældende ordning.

Under Sveriges Radio er der nedsat en arkivkomité for radioindspilninger og en tilsvarende for TV-indspilninger.

Disse komiteer træffer afgørelser om, hvilke udsendelser der skal arkiveres. Et fælles træk for begge komiteers arbejde er, at det afgørende i overvejelserne er **programhensynet**, d.v.s. at bedømmelsen bygger på en vurdering af, hvilke programmer der må antages at have værdi i kommende udsendelser.

Det fremhæves i det modtagne materiale, at Sveriges Radio for øjeblikket ikke har set sig i stand til eller har mulighed for at lægge hovedvægten på rene forskningshensyn ved udvælgelsen af arkivstof. Man finder, at et licensfinansieret foretagende som Sveriges Radio med licensmidlerne er forpligtet til at tilgodese rene programbehov, og at andre behov - som f.eks. forskningens - må dækkes over f.eks. skatterne. Efter det for udvalget oplyste er det kun sket uhyre sjældent, at man i praksis har været bragt i den situation at lade spørgsmålet om arkivering eller ej bero udelukkende på forskningshensyn. Grunden hertil angives først og fremmest at være, at programafdelingernes behov for optaget materiale er meget stort.

Sveriges Radios muligheder for i dag at yde service til forskere betegnes som overordentligt begrænsede, og der henvises i denne forbindelse til den økonomiske og personalemæssige situation, ligesom man også anfører, at muligheden for udlån af kopier af udsendelser begrænses af ophavsretslovgivningen.

Med hensyn til arkivering af radioindspilninger har arkivkomiteen ifølge den gældende instruktion til opgave at anlægge en vurdering ud fra radiohistoriske synspunkter. I instruksen fastsættes i øvrigt de nærmere regler om midlertidig opbevaring, tidsfrister for den endelige stillingtagen til spørgsmålet om opbevaring eller kassation samt reglerne for arkivering.

Det arkiverede materiale opbevares for radioudsendelsernes vedkommende i Indspilningsarkivet, der i 1972 rummede ca. 51.000 bånd, hvoriblandt mange unike udsendelser. Den årlige tilgang af bånd er opgjort til ca. 4.500 bånd. Arkivmaterialet er tilgængeligt for alle afdelinger i Sveriges Radio i programøjemed. Ved benyttelsen af det arkiverede materiale skal ophavsretlige, kontraktlige og interne programregler ligesom de almindelige publiceringsregler iagttages. Anvendelse af materialet forudsætter i øvrigt tilslutning fra den afdeling eller producent, som oprindeligt har stået for indspilningen. Arkivet er ikke åbent for forskere. Dog har man rent undtagelsesvis givet doktorander adgang til nærmere angivet arkivmateriale.

For **arkivkomiteen** for TV-inspilninger foreligger en tilsvarende instruks med beslægtede bestemmelser.

De arkiverede fjernsynsprogrammer opbevares i TV-arkivet, som indeholder såvel filmoptagelser brugt i fjernsyn som videobånd.

I arkivet findes omkring 19 mill, meter 16 mm film og næsten 1,5 mill, meter 35 mm film samt ca. 7.250 videobånd.

2. Den svenske **betænkning:Bevar** a ljud og bild (SOU 1974:94)

Den 30. juni 1967 nedsattes en komité med den opgave at overveje arkivspørgsmålene for den moderne informationsbehandlings databærere. Udvalget har antaget navnet dataarkiveringskommittén (DAK).

Komiteens arbejdsopgaver er meget omfattende. I første række skal man tage arkivspørgsmål op inden for riksarkivets hovedområde, d.v.s. den statslige forvaltning, men herudover blev det under hensyn til den omfattende **billed-** og lydoptagelse, som finder sted i Sveriges Radio, og den betydning dette materiale har for forskningen, pålagt komiteen i samarbejde med Sveriges Radio at tage de tilsvarende arkiveringsproblemer op i sammenhæng med bevarelsen af billeder og lyd.

På et tidligt stade under komiteens arbejde aktualiseredes spørgsmålet om udarbejdelsen af en særlig delbetænkning om lyd- og billedoptagelser i Sveriges Radio, idet denne del af kommissoriet kunne betragtes som ret fritstående.

Komiteen afgav delbetænkningen *Bevara ljud och bild* (Forslag om arkivering av radio- och **tv-sändningar**, grammofonskivor, spelfilmer m.m.) i november 1974 (SOU 1974: 94).

Betænkningen, som omhandler tekniske, retslige, organisatoriske og økonomiske forhold, tager sit udgangspunkt i, at ud fra et forskningsmæssigt synspunkt bevares alt for lidt af Sveriges Radios udsendelser. Endvidere hævder man, at meget af programstoffet har betydning for undervisningen og for den almindelige debat og informationsvirksomhed. Arkiveringen af udsendelsesstof er ikke omfattende nok, og arkiveringsmetoderne er ikke tilstrækkeligt systematiske.

Grunden til den for begrænsede arkivering angives i betænkningen bl.a. at være den ophavsretlige lovgivning, og i betænkningen foreslår man denne ændret således som det nærmere vil blive omtalt i kapitel VE side 56 ff.

Principielt går man i betænkningen ind for en total arkivering af alt udsendt programstof.

Til trods herfor erkender man, at der i praksis er mulighed for kassation, og man anfører, at der ved siden af sletning af dubletter, repriser m.v. kan være god grund til at slette mindre væsentlige indslag.

Komiteen tager sit udgangspunkt i, at det vil være af stor betydning, hvis der med hensyn til programmer af informatorisk, opinionsdannende og kulturel værdi finder en arkivering sted i et omfang nogenlunde svarende til, hvad tilfældet er med trykte skrifter.

For så vidt angår radioudsendelser er det komiteens opfattelse, at en total arkivering næppe vil vise sig dyrere end en partiel arkivering, som bygger på en udvælgelse.

Med hensyn til arkivering af fjernsynsprogrammer et det komiteens opfattelse, at en total arkivering vil blive meget kostbar, hvorfor man går ind for en i betænkningen nærmere beskrevet udvælgelse, der vil føre til, at ca. 40 % af det udsendte programstof slettes.

Det understreges, at udsendelser vedrørende humanistisk videnskab, kultur, herunder kunst, musik og teater har stor betydning for forskningen og som følge heraf bør arkiveres ligesom programmer omhandlende politik, samfundsforhold, teknik og økonomi.

KAPITEL VI. FORSKNINGSGRENE MED BEHOV FOR ARKIVERING.

Foran i kapitel III er der mere generelt redegjort for forskningens behov for arkivering af radio- og fjernsynsprogrammer. Det blev herunder anført, at mangelen på arkivering i dag ikke mindst er til skade for massekommunikationsforskningens udvikling.

I det følgende afsnit skal der i overensstemmelse hermed redegøres for dels denne massekommunikationsforskning, dels for andre forskningsgrene, som har et tilsvarende behov for øget arkivering i forskningsøjemed.

A. Massekommunikationsforskning.

1) Indledning.

Massekommunikationsforskning som sådan lader sig næppe beskrive og forstå med udgangspunkt i de traditionelle, fagdisciplinære kategorier. Det ville være i strid med kendsgerningerne at tale om en forskningsgren, som udfolder sig på baggrund af et ensartet defineret og historisk sammenhængende sæt af teorier og metoder. Hertil kommer, at massemedierne i dag optræder som mere eller mindre centrale objekter for en række fagområder, som langt fra altid benævner eller opfatter sig selv som **massekommunikations-**forskning.

Selv om det således ikke er muligt at opstille nogen entydig definition på eller klar afgrænsning af **masse-**medieforskning, er det bl.a. på baggrund af en række analyser og beskrivelser, som er foretaget, muligt at tegne et nogenlunde klart billede af arten og omfanget af den masse-

medieforskning, som drives i dag, og for hvilken en øget arkivering af Danmarks Radios programstof må antages at ville være af betydning.

2) Organisation.

Massemedieforskningen er præget af at være en forskningsgren under opbygning samt af, at der ikke er tale om en af de traditionelle discipliner, hvis udøvelse forestås af personer med en bestemt uddannelse. Tværtimod synes massemedieforskningen at tiltrække folk med vidt forskellige uddannelser og med stærkt varierende bevæg- og baggrunde.

Massekommunikationsforskningen udfolder sig som oftest i snæver sammenhæng med andre fagområder, og til dato er kun et meget begrænset antal institutioner oprettet med direkte sigte på denne forskningsgren. Af sådanne kan nævnes Institut for Presseforskning og Media-Forsk i Århus.

Institut for Presseforskning blev oprettet som led i den egentlige massekommunikationsforskning, som blev iværksat i begyndelsen af **1970'erne** på Danmarks Journalisthøjskole i Århus i fortsættelse af Institut for Presseforskning og Samtidshistorie fra 1954. Selv om journalistik og dagbladene er i centrum for den forskningsmæssige interesse på instituttet, har man også taget andre forskningsopgaver op, hvoraf bl.a. kan nævnes informationsret, analyser af seeradfærd under TV-strejker, redaktionsprocesser i TV, mediestructurens betydning for partidannelser samt monopol-presseanalyser.

Der er knyttet 7 videnskabelige medarbejdere til instituttet.

Media-Forsk blev oprettet på en 3-årig forsøgsbasis i august 1973 af Statens humanistiske Forskningsråd og Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

Det er Media-Forsks opgave at fungere som sekretariat for det midlertidige massekommunikationsforskningsudvalg, der blev nedsat i efteråret 1972 med henblik på at koordinere

re forskningsopgaver og på at tage initiativ til iværksættelse af forskning.

Udover sekretariatsopgaven påhviler det Media-Forsk at drive forskning alene eller i samarbejde med andre og at virke som formidler af kontakter mellem massemedieforskere i ind- og udland. Media-Forsk udfolder også en række servicefunktioner i retning af vejledning om forskningsprojekter, ligesom sekretariatet arrangerer konferencer og lign.

Otte gange årligt udsendes et nyhedsbrev "Media-Forsk orienterer". Fire gange om året er dette nyhedsbrev skrevet på engelsk og indeholder da bidrag fra de øvrige nordiske lande.

Ved siden heraf har Media-Forsk i december 1974 udgivet en registrering af massekommunikationsforskere og -projekter og i juli 1975 en oversigt over massemedieforskningen i **Danmark**.

Der er knyttet to videnskabelige medarbejdere og en sekretær til Media-Forsk, som har til huse på Danmarks Journalisthøjskole i Århus. Sekretariatets bevilling for finansåret **1975/76** andrager knap 1/2 mill. kr.

Nævnes skal i denne sammenhæng også Pressens Årbog, som udgives af Dansk Pressehistorisk Selskab, og Avisårbogen, som udgives med støtte fra statsministeriet og pressen. De to årbøger supplerer hinanden på den **måde**, at medens Avisårbogen afspejler, hvad der dag for dag gengives i dansk presse om begivenheder i ind- og udland, søger man i Pressens Årbog at belyse pressens økonomiske og redaktionelle situation og at give orientering om litteratur om pressen.

Ved universiteterne og læreanstalterne findes der ca. 10 institutter, hvor der er medarbejdere, der interesserer sig for og forsker i massekommunikationsfænomener. Typisk og fælles for denne forskning er, at den er afledt af og integreret med de fagområder, som er de primære de pågældende steder.

Relativt sent påbegyndtes massemedieforskningen på universiteterne. **Når** bortses fra nogle isolerede undtagelser

kan man målt efter antallet af offentliggjorte publikationer dårligt tale om nogen egentlig forskning fra før midten af **1960'erne**. På dette område er **1970'erne** i øvrigt karakteriseret ved en **række** beskrivelser af medieforskning og medieindhold foretaget af Sociologisk Institut ved Københavns Universitet. Disse analyser har en del berøringsflader med de undersøgelser, der nogenlunde samtidig blev foretaget af Socialforskningsinstituttet, og som bl.a. vedrørte folks medievaner.

Inden for universiteternes humanistiske fagområder har der i de seneste år udviklet sig en særlig **massemedieforskning**. Denne udvikling må bl.a. ses i lyset af den øgede interesse, litteraturforskerne lægger for dagen i retning af at undersøge læsernes modtagelse af og vilkår for forståelsen af litterære værker. Denne tendens synes også at afspejle sig i studieordningerne, der i øget omfang tilgodeser massekommunikationsteoretiske interesser.

Den samfundsvidenskabelige massekommunikationsforskning synes på universiteterne også at have fået et vist fodfæste. De publikationer, der er offentliggjort i **1970'erne**, har især været koncentreret om mediernes rolle i politiske sammenhænge (f.eks. vælgeradfærd) og om mediernes organisatoriske forhold, hvor især radio- og fjernsynet har været i søgelyset.

Blandt læreanstalterne har der især på handelshøjskolerne gennem mange år været drevet en teoretisk betonet massekommunikationsforskning. Nævnes skal i denne forbindelse Institut for Presseforskning på Handelshøjskolen i København. Forskningen har især været koncentreret omkring reklamen og dens effekt og i øvrigt været afstemt efter, hvad der måtte skønnes at være mest relevant for erhvervslevet.

Også inden for Danmarks Radio drives der naturligvis massekommunikationsforskning. Fra Danmarks Radio har udvalget således modtaget oplysning om, at Danmarks Radios **medieundersøgelser** administreres af et mediaudvalg med 7 faste

medlemmer. Dette udvalg udarbejder en aktivitetsplan bygget over regelmæssige frekvensundersøgelser samt specialundersøgelser over temaer med konkret tilknytning til programarbejdet. Der afholdes kontaktmøder med repræsentanter for de videnskabelige institutioner, der gennemfører forskning på beslægtede områder, og der udveksles informationer om aktivitetsplaner, dels for at imødegå "overlapninger", dels med henblik på eventuelle muligheder for at iværksætte visse projekter som co-produktioner. Danmarks Radio anfører over for udvalget, at man ikke har kapacitet til at gennemføre undersøgelser og forskning, og at man lægger feltarbejdet ud som entrepriser hos private eller offentlige institutter. På Danmarks Radios budget for 1974/75 var bevillingen til medieforskning 580.000 kr.

Udvalget er endvidere bekendt med, at Danmarks Radio siden 1929 har indsamlet data om lyttere og seere og disses syn på Danmarks Radios virksomhed. I de senere år er disse seer- og lytterundersøgelser blevet suppleret med opgaver af mere eksperimenterende karakter. Danmarks Radios indsats må -i dag regnes for et væsentligt islæt i det danske massekommunikationsmiljø.

Udvalget finder i øvrigt anledning til at henlede opmærksomheden på Olga **Linné's** og Kalle Marosis værk: Medieforskning i Danmarks Radio 1974. I denne publikation præsenteres relativt kortfattet de forskellige projekter inden for massemedieforskningen ved Danmarks Radio, som er iværksat eller afsluttet i 1974. Så godt som alle de nævnte undersøgelser er publiceret separat. Forfatterne finder imidlertid, at det er af største vigtighed at sammenfatte og diskutere årets virksomhed i én og samme rapport.

Med omtalen af disse institutioner har man ikke forsøgt nogen udtømmende angivelse af, hvor der drives massekommunikationsforskning. F.eks. er udvalget bekendt med, at der på visse seminarier og psykologiske og sociologiske institutter foretages undersøgelser, og for at

runde billedet af kan der også være grund til at nævne den betydelige aktivitet, der på kommerciel baggrund udfoldes på dette felt inden for erhvervslivet.

3) Massekommunikationsforskningens resultater.

Forskningens resultater forstået som øget indsigt i f.eks. massemediernes funktion og virkninger eller som ændringer i politiske holdninger til massekommunikative problemer lader sig ifølge sagens natur ikke påvise uden videre, idet en sådan påvisning af resultater bl.a. må bygge på en analyse af antallet og arten af de værker, der er offentliggjort om massemedieforskning.

Media-Forsk har tilvejebragt en sådan oversigt, hvoraf bl.a. fremgår, at der i tidsrummet 1970 til 1973 blev offentliggjort 319 massekommunikationstitler. 21 af disse titler (7%) var af historievitenskabelig karakter, 129 af udpræget debat/causeri karakter (40%), medens 166 titler havde forskningspræg (53%).

Ca. 50 % af de offentliggjorte titler i dette tidsrum omhandlede radio/TV og dagspressen.

4) Nordisk samarbejde (NORDICOM).

I slutningen af **60'erne** dukkede tanken om en nordisk dokumentationscentral op i erkendelse af, at en af de væsentligste forudsætninger for en positiv udvikling af massekommunikationsforskningen var en effektiv registrering af alle dokumenter og al litteratur vedrørende massemedierne.

Overvejelserne om en fællesnordisk dokumentationscentral på dette område må ses i sammenhæng med, at UNESCO **fra** 1969 tog initiativ til skabelsen af et verdensomspændende net af samvirkende, regionale dokumentationscentraler på massemedieområdet.

Til Nordisk Råds møde i Reykjavik i 1970 forelå der en rekommandation fra rådets kulturudvalg til at støtte et medlemsforslag om større indsatser for at udvide massekommunikationsforskningen (Nordisk Råds 18.session, 1970 fortryk A 219 k).

Inspireret af en række positive tilkendegivelser fra nordiske forskere og fra de nordiske radiofonier, der for en 3-årig periode ydede økonomisk støtte til en nordisk dokumentationscentral, blev der nedsat en interimbestyrelse med repræsentanter for de fire nordiske lande.

Resultatet af disse bestræbelser blev, at det nordiske ministerråd den 11.december 1972 besluttede at støtte oprettelsen af en nordisk dokumentationscentral for massekommunikationsforskning for en forsøgsperiode af 3 år og på nærmere angivne vilkår at bevilge 172.000 kr. i driftstilskud for 1973.

I hele forsøgsperioden har NORDICOM's arbejde været bygget op omkring 4 nationale enheder, for Danmarks vedkommende Statsbiblioteket i Århus, der er dansk **hoved-**fagbibliotek for massekommunikationsforskningen.

De nationale afdelingers opgave har først og fremmest bestået i at overvåge og registrere medieforskningen i det pågældende land med henblik på at sikre, at relevante publikationer bliver opført i NORDICOM's registre. I 1973 og 1974 udgav NORDICOM to accessionskataloger og i 1975 er den første dokumentationsliste udgivet. Denne publikation, der fremtræder som en bibliografi, er planlagt at skulle udkomme halvårligt med det formål løbende at registrere og indeksere al litteratur om massekommunikation, som udgives i Danmark, Finland, Norge og Sverige.

På en nordisk konference for massemedieforskere, der blev afholdt i august 1975 i Danmark, vedtog deltagerne enstemmigt en resolution med følgende ordlyd:

"Nordicom **bör därför**, enligt vår bestämda uppfattning, ges allt det **stöd** som er **nödvändigt för** dess **fortutveckling.**"

På samme møde vedtog man endvidere enstemmigt

følgende resolution, som bl.a. er sendt til de nordiske radiofonier og udvalget:

"De nordiske radiofonier opfordres til at arkivere samtlige radio- og fjernsynsudsendelser og give forskere adgang til disse arkiver."

Interimstyrelsen for NORDICOM udarbejdede i september 1975 en rapport over NORDICOMs virksomhed 1972-75 og indsendte denne tillige med ansøgning om fortsat **økonomisk** støtte til Sekretariatet for nordisk kulturelt samarbejde.

På det nordiske ministerråds møde i Finland den 15.december 1975 var der enighed om at forlænge forsøgsvirksomheden med en nordisk dokumentationscentral for nordisk massekommunikationsforskning (NORDICOM) med en yderligere 2-års periode.

B. Anden forskning.

Et arkiv af den art, som udvalget stiller forslag om, vil kunne tjene forskningen på en række felter.

1.Historikere vil i deres studium af begivenheders og forholds opståen og udvikling have det største udbytte af den systematiske arkivering af Radioavisens og TV-Avisens hovedudsendelser, fordi mange væsentlige udtalelser om samfundsforhold i videste forstand fremsattes først i disse to landsdækkende elektroniske aviser. Af hensyn til autenticiteten i historikernes kildemateriale vil det betyde overordentlig meget, at de har adgang til de originale udtalelser, og ikke blot som hidtil til de uddrag af dem eller kommentarer til dem, der bringes i dagspressen.

2.Sociologer vil med udgangspunkt i et arkiv med Danmarks Radios programmer kunne foretage komparative analyser af udviklingen i den danske befolkning, herunder specielt de forskellige sociale lags repræsentation i de forskellige typer af programmer. En komparation med andre

medier, med specifikke grupperes opfattelse samt med statistiske data vil være et oplagt sociologisk emne. Den samfundsskildring, som gives gennem Danmarks Radios programmer, vil kunne hjælpe til en sammenfattende forståelse af samfundsmæssige udvikling.

3. Politologer har konstateret, at alle valgudsendelser og tværpolitiske programmer udgør et væsentligt kildemateriale, fordi der ikke gives andre arenaer for meningsudvekslinger, hvor stoffet bevares. For den politologiske forskning vil en mere omfattende og konsekvent arkivering af dette stof derfor være af den største betydning.

4. Informationsteknik er en helt ny disciplin, under dannelse i Danmark i disse år, mest markant udtrykt i oprettelsen af en stilling som statslig informationschef med den hovedopgave at gøre love m.m. mere forståelige for borgerne. Her kan radio og TV ventes at blive centrale medier, og til mulighederne for at kunne etablere en meningsfuld statslig information om borgernes rettigheder og pligter hører, at der for statens ansatte i informationsformidlingen vil være adgang til løbende at følge den journalistiske behandling, som deres formidlingsområde har fået i radio og TV. Uden et sådant arbejde vil det ikke være muligt at kende det grundlag, borgerne har deres informationer fra, og hvorpå informationsmidlerne må basere deres virksomhed.

Arkivet vil tillige være af stor værdi for litteraturvidenskaben, teater- og filmvidenskaben, **folkemind**-forskningen, den musikhistoriske forskning, psykologien og andre videnskaber.

KAPITEL VII. OPHAVSRETTLIGE PROBLEMER.

A. Danske ophavsretlige bestemmelser m.v.

En væsentlig del af Danmarks Radios udsendelser er baseret på brugen af programstof, som er beskyttet efter bestemmelserne i lov nr. 158 af 31. maj 1961 om ophavsretten til litterære værker med senere ændringer, jfr. lovbekendtgørelse nr. 130 af 15. april 1975. Dette gælder således enhver brug af litterære og kunstneriske værker (§ 2), af udøvende kunstners præstationer (§ 45), af grammofonplader (§ 46) og af andre radiofoniers udsendelser (§ 48).

Endvidere nyder fotografier en ophavsretslignende beskyttelse efter bestemmelserne i lov nr. 157 af 31. maj 1961 om retten til fotografiske billeder med senere ændringer, jfr. lovbekendtgørelse nr. 129 af 15. april 1975.

Uden for beskyttelsen falder bl.a. nyheder og andre faktiske oplysninger, der ikke i sig selv er genstand for ophavsret, hvorimod den litterære eller kunstneriske form, hvori de bringes, kan være beskyttet.

Den ophavsretlige beskyttelse omfatter ikke alene danske værker og præstationer, men tillige programbidrag med oprindelse i lande, som har tiltrådt Bernerkonventionen af 1948 om beskyttelse af litterære og kunstneriske værker, Verdenskonventionen om ophavsret af 1952 samt Konventionen af 1961 om beskyttelse af udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og fjernsynsforetagender^{x)}

x) Jfr. anordning af 29/9 1965 om anvendelsen af lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker og lov om retten til fotografiske billeder i forhold til andre lande m.v.

At et værk, en præstation eller et fotografi nyder beskyttelse efter ophavsrets- eller fotografiloven indebærer specielt i relation til radio og TV, at der, når bortses fra undtagelsesbestemmelserne i de pågældende love, altid skal indhentes samtykke fra rettighedshaverne til at udsende det beskyttede programstof, til at optage programstoffet på bånd, film eller lign. og til at sprede det optagne programstof til almenheden på anden **måde** end gennem udsendelse.

Spørgsmålet om, hvorvidt og i hvilken udstrækning Danmarks Radio er berettiget til at udsende, optage og sprede det beskyttede programstof, må afgøres på baggrund af

1) indholdet af de overenskomster, Danmarks Radio har indgået med rettighedshaverne eller disses organisationer,

2) ophavsretslovens og fotografilovens generelle undtagelsesbestemmelser og

3) undtagelsesbestemmelserne i ophavsretslovens § 22, stk. 2 og 3, jfr. fotografilovens § 11 vedrørende midlertidige optagelser (efemære optagelser).

1. Danmarks Radios overenskomster med rettighedshaverne og disses organisationer.

Danmarks Radio har indgået en lang række overenskomster med de forskellige grupper af rettighedshavere til programstoffet i radio og TV. Disse overenskomster indeholder normalt kun bestemmelser, der fastsætter vilkårene, herunder vederlaget for Danmarks Radios adgang til at udsende - og genudsende - det beskyttede programstof.

Kun i meget begrænset omfang er der i overenskomsterne optaget bestemmelser om retten til optagelse og endnu sjældnere om adgangen til at sprede de optagne programmer på anden **måde** end gennem udsendelse.

Ved fortolkningen af de indgåede overenskomster bør man være opmærksom på det i ophavsretten anerkendte

princip, der har fundet udtryk i ophavsretslovens § 27, stk. 1, 2.pkt., hvorefter den omstændighed, at en rettighedshaver har givet tilladelse ~~til~~ form for udnyttelse af hans værk, ikke bevirker, at værket uden rettighedshaverens samtykke kan udnyttes på anden måde. Dette princip kan føre til, at overenskomsterne må fortolkes noget snævrere end, hvad der ville følge af almindelige aftaleretlige synspunkter. Således kan en aftale om udsendelse af beskyttet programstof ikke uden videre antages at give Danmarks Radio ret til optagelse, ligesom en aftale om udsendelse og optagelse ikke uden videre kan antages at give Danmarks Radio adgang til at sprede det optagne programstof til almenheden, f.eks. gennem overdragelse eller udlån til arkiver (jfr. dog nedenfor om ophavsretslovens § 22).

Specielt hvad angår de overenskomster, som giver Danmarks Radio ret til genudsendelse, bemærkes, at selv om en sådan ret synes at forudsætte adgang til optagelse og opbevaring med henblik på genudsendelsen, kan der på baggrund af ophavsretslovens § 27, stk. 1, 2.pkt., sammenholdt med § 22, stk. 2 og 3, heri ikke lægges, at Danmarks Radio under henvisning til genudsendelsesretten stiltiende har erhvervet ret til permanent opbevaring.

I det følgende skal gives en kortfattet omtale af nogle af de overenskomster, Danmarks Radio har indgået med rettighedshavernes organisationer.

Enkelte overenskomster som f.eks. aftalen af 6.juli 1970 med ændringer senest 1. juli 1976 med Nordisk Copyright Bureau om komponisternes mekaniske rettigheder og aftalen med Dansk Forfatterforening af 22.december 1971 giver Danmarks Radio ret til såvel direkte udsendelse som indspilning til udsendelsesbrug. Sådanne bestemmelser modificeres imidlertid ofte gennem andre bestemmelser i overenskomsterne. I aftalen med Nordisk Copyright Bureau således ved bestemmelsen i § 1, stk. 1, hvorefter optagelsesadgangen er indskrænket til optagelse af selskabets repertoire på **"bånd**, film eller lign. til brug i Danmarks Radios egne

udsendelser", og selv om optagelserne, da der ikke er fastsat tidsfrister i aftalen, må kunne opbevares permanent, begrænses anvendelsen imidlertid gennem overenskomstens § 2, hvorefter optagelserne ikke uden særskilt aftale med selskabet må benyttes "i kommercielt øjemed eller til andet formål end i denne overenskomst omhandlede".

Lignende begrænsninger er optaget i aftalerne med udenlandske filmselskaber om levering af nyhedsfilm. I overenskomsten af 23. juni 1966 med senere ændringer, senest 18.maj 1976, med "Visnews" hedder det således, at "the Subscriber undertakes that no materiel supplied under this agreement shall be used by anyone other than the Subscriber". Endvidere er det bl.a. i aftalen fastsat, at alle modtagne film skal tilintetgøres i tilfælde af kontraktens ophør, medmindre der betales 50 £ om måneden for fortsat brug.

Anderledes er den overenskomst, der den 7.august 1972 er sluttet med den danske TV-filmkorrespondentforening om levering af nyhedsfilm m.v. I denne aftale er der - såvidt vides for første gang - fastsat en bestemmelse (§ 6, stk. 1), hvorefter Danmarks Radio "er berettiget til at stille kopier af filmene til rådighed for særligt interesse-rede til arkivbrug".

Medens Danmarks Radios dispositionsmuligheder med hensyn til de skabende kunstneres værker således er ret begrænsede, stiller situationen sig noget anderledes med hensyn til indspilning af de udøvende kunstneres præstationer. I lighed med hovedparten af Danmarks Radios overenskomster med organisationer for denne gruppe af rettighedshavere indeholder aftalen med Dansk Skuespillerforbund af 27.januar 1967 med senere tilføjelser, senest 21. januar 1971, en bestemmelse, der giver Danmarks Radio ret til "frit at benytte sådanne indspilninger under former, der ikke gør dem tilgængelige for almenheden".

Udvalget har ikke oplysninger om Danmarks Radios overenskomster med grammofonpladeproducenterne og med andre radiofonier, men på baggrund af ophavsretslovens § 47

sammenholdt med § 46, stk. 2, forekommer det nærliggende at antage, at Danmarks Radio kun er berettiget til at opbevare overspilninger af grammofonplader på bånd midlertidigt.

Aftalen af 25. august 1976 med Dansk Journalist Forbund indeholder kun tariffer for benyttelsen af fotografiske billeder i TV. Med hensyn til de øvrige vilkår for brugen af beskyttede fotografier henvises der blot til fotografiloven. Efter denne lovs § 9 har Danmarks Radio ret til at vise offentliggjorte fotografier i fjernsyn mod vederlag samt ret til efter § 11 at optage sådanne billeder på bånd på vilkår svarende til ophavsretslovens § 22 (jfr. herom nedenfor).

Også med nyhedsbureauerne har Danmarks Radio indgået en række overenskomster. Som anført i indledningen til dette afsnit er nyheder som sådanne ikke genstand for ophavsret. Derimod kan den form, hvori nyhederne fremtræder, være beskyttet, ligesom Danmarks Radios adgang til at disponere over nyhedsstoffet kan være begrænset ved aftalerne med nyhedsbureauerne.

I praksis synes Danmarks Radios dispositionsmuligheder kun at være begrænset i aftalerne med de udenlandske bureauer.

Efter bestemmelserne i aftalen af 12.marts 1965 med tilføjelser af 7. januar 1975 med Ritzaus Bureau synes der således ikke at være noget til hinder for permanent opbevaring af det modtagne nyhedsstof og næppe heller for, at dette af Danmarks Radio stilles til rådighed for f.eks. forskning.

I aftalerne med de amerikanske nyhedsbureauer Associated Press (AP) og United Press International (UPI) af henholdsvis 23.september 1974 og **26.august** 1975 er der derimod fastsat rådighedsbegrænsende bestemmelser.

Efter § 5 i overenskomsten med AP forpligter abonnenten Danmarks Radio sig til "ikke at levere eller tillade nogen i abonnentens virksomhed ansat funktionær at

viderebefordre dele af stoffet til tredieraand, person eller selskab til disses brug uden forud at have indhentet **AP's** skriftlige tilladelse". Det bestemmes videre, at abonnenten "også efter overenskomstens udløb er berettiget til at opbevare det modtagne billedstof i egne arkiver (fremhævet her) og til at benytte dette stof i sine udsendelser".

Tilsvarende bestemmelse findes i § 4 i overenskomsten med UPI.

2. Ophavsretslovens og fotografilovens generelle undtagelsesbestemmelser.

I ophavsretslovens kapitel II og i en række beslægtede paragraffer i fotografiloven er der gjort visse indskrænkninger i rettighedshavernes eneretsbeføjelser, som bl.a. åbner mulighed for Danmarks Radio til i visse henseender frit at udsende og optage beskyttede værker og præstationer og til at benytte fotografier.

Nævnes kan således bestemmelsen i ophavsretslovens § 14, hvorefter det bl.a. er tilladt af et offentliggjort værk at citere i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet. Ligeledes § 21, hvorefter et værk, hvis fremførelse eller fremvisning indgår i en dagsbegivenhed og denne gengives på film, i radio, fjernsyn eller ved overføring ved hjælp af kabelanlæg, kan medtages i det omfang, det sker som et naturligt led i gengivelsen af dagsbegivenheder.

Medens disse og andre af landenes generelle undtagelsesbestemmelser i den foreliggende sammenhæng har begrænset betydning, kan der være grund til at nævne ophavsretslovens § 24, som har følgende ordlyd:

"Forhandlinger i folketinget, kommunalbestyrelserne og andre valgte offentlige myndigheder, i retssager og på offentlige møder, som afholdes til drøftelse af almene spørgsmål, kan gengives uden ophavsmandens samtykke. Ophavsmanden har dog eneret til at udgive samlinger af sine egne indlæg.

Bestemmelsen i stk. 1 gælder også for diskussionsudsendelser i radio og fjernsyn, hvorunder almene spørgsmål **drøftes.**"

Optagelser af udsendelser med et indhold af det i § 24 nævnte vil normalt af Danmarks Radio frit kunne kopieres og stilles til rådighed for hvemsomhelst.

3. Den specielle undtagelsesregel i ophavsretslovens § 22, stk. 2 og 3, jfr. fotografilovens § 11.

Ophavsretslovens § 22, stk. 2 og 3, har følgende ordlyd:

"Radio- eller fjernsynsforetagender kan til brug i deres udsendelser optage værker på **bånd**, film eller andre indretninger, der kan gengive dem, under forudsætning af, at de har ret til at udsende de pågældende værker. Retten til at gøre således optagne værker tilgængelige for almenheden afhænger af de i øvrigt gældende regler.

Ved kgl. anordning kan der gives nærmere forskrifter om vilkårene for at foretage sådanne optagelser og om brugen og opbevaringen af disse."

Begrundelsen for den citerede lovregel er, at det rent praktisk ofte vil være det mest hensigtsmæssige at foretage en optagelse af værket med henblik på den kommende udsendelse. I mange tilfælde er dette en nødvendighed, idet talrige begivenheder, forestillinger m.v. ikke kan sendes direkte. Af formuleringen fremgår, at bestemmelsen kun omfatter de tilfælde, hvor Danmarks Radio har ret til at udsende værket. Denne ret kan støtte sig på overenskomst med rettighedshaverne, jfr. foran side 41, eller på en af ophavsretslovens generelle undtagelsesbestemmelser, jfr. foran side 45.

Af motiverne til ophavsretslovens § 22 fremgår, at teksten forudsættes fortolket i overensstemmelse med art. 11, bis, stk. 3, i Bernerkonventionen af 1948, jfr. følgende citat fra bemærkningerne til lovforslaget (folketings-tidende 1959/60 tillæg A, spalte 2724):

"Den foreslåede regel bygger på artikel 11 bis, stk. 3, i Bernerkonventionen af 1948. Herefter er det tilladt unionslandene at fastsætte regulerende bestemmelser med hensyn til midlertidigt prægede optagelser, som foretages af radiospredningsinstitutioner ved deres egne hjælpemidler og til brug for deres egne udsendelser, ligesom der er givet lovgivningerne mulighed for at tillade opbevaring i officielle arkiver af sådanne optagelser, såfremt de har en exceptionelt dokumentarisk karakter.

Som det vil ses, skal visse betingelser ud over de i lovtæksten angivne være opfyldt, for at optagelserne og deres brug kan siges at falde inden for rammen af, hvad der er tilladt efter Bernerkonventionen.

De forskrifter, der måtte vise sig nødvendige for at sikre overholdelsen af disse betingelser, foreslås givet ved kgl.anordning."

Denne udtalelse må formentlig forstås således, at den nærmere fastlæggelse af, hvad der skal forstås ved "midlertidigt prægede optagelser" (efernære optagelser), udformningen af, hvad det vil sige, at optagelserne skal være foretaget med radioens egne hjælpemidler samt reguleringen af adgangen til at bevare den del af optagelserne, som er af "ekceptionelt dokumentarisk karakter", er bedst egnede til administrativ fastsættelse.

Bernerkonventionens art. 11 bis (3) lyder (med en enkelt forklarende bemærkning) i officiel oversættelse således:

"(3) I mangel af modsat aftale indbefatter en tilladelse givet i overensstemmelse med stk. 1 i nærværende artikel (tilladelse til udsendelse i radio eller TV) ikke tilladelsen til at optage det radioudsendte værk ved hjælp af instrumenter, der tjener til at fiksere lyde eller billeder. Det er dog forbeholdt unionslandenes lovgivning at fastsætte regulerende bestemmelser med hensyn til midlertidigt prægede optagelser, som foretages af radiospredningsinstitutioner ved deres egne hjælpemidler og til brug for deres egne udsendelser. Ved en sådan lovgivning kan der gives adgang til opbevaring af disse optagelser i officielle arkiver på grund af deres exceptionelt dokumentariske karakter."

Bestemmelsen kommenteres i generalrapporten fra Bruxelleskonferencen i 1948 p. 102. Generalrapportens tekst er ikke officielt oversat til dansk, men kan gengives på dansk således:

" Det vil dog være lovligt i den nationale lovgivning at bestemme, hvorvidt tilladelse til radioudsendelse indebærer eller ikke indebærer tilladelse til at optage det radioudsendte værk med henblik på udsendelse, under forudsætning af at optagelsen foretages af radiofoniforetagendet selv, med egne hjælpemidler, til eget brug, og at der er tale om en efermær optagelse.

Det vil være den nationale lovgivning forbeholdt at definere, hvad der forstås ved efermær optagelser, og at fastsætte generelle juridiske regler for disse, f.eks. sådanne som vedrører en eventuel opbevaring i officielle arkiver på grund af optagelsernes exceptionelt dokumentariske karakter.

Såfremt der i den nationale lovgivning ikke gøres brug af bestemmelsen i art. 11 bis (3), sidste afsnit, er det den mellem ophavsmanden og radiofoniforetagendet indgåede overenskomst, der er afgørende for, om tilladelsen til radioudsendelse indebærer eller ikke indebærer tilladelse til optagelse af det radioudsendte værk, og i det første tilfælde om tilladelsen alene angår efermær optagelser eller også de andre.

Såfremt fortolkningen af overenskomsten ikke gør det muligt at fastslå parternes samstemmende opfattelse på dette punkt, er formodningen i art. 11 bis (3), første afsnit, gældende: tilladelsen til radioudsendelse indebærer ikke tilladelse til optagelse, og det selv om optagelsen kun er efermær. "

(Den officielle franske tekst, se fodnote x) næste side).

Såvel konventionsteksten som generalrapporten synes at forudsætte, at udtrykket "officielle arkiver" dækker ethvert officielt arkiv, hvadenten det etableres indenfor eller udenfor den gældende radiofoni. Den eneste betingelse er, at arkivet skal have et "officielt præg".

Rapporten indeholder ikke nærmere fortolkningsbidrag med hensyn til forståelsen af udtrykkene "midlertidige optagelser" og "optagelser af ekceptionel dokumentarisk værdi". Den nærmere fastlæggelse heraf er således overladt til national lovgivning. I fremmed ret opererer man i de fleste tilfælde med opbevaringsfrister på nogle få uger, i enkelte tilfælde går man op til 1 år (f.eks. Sverige og Finland), men længere frister findes så vidt vides ikke.

Med hensyn til de dokumentariske optagelser må national lovgivning have et vist spillerum ved fastlæggelsen af, hvad der kan opbevares permanent, når henses til vanskeligheden ved at afgøre, hvad eftertiden måtte finde værdifuldt.

x) "II sera donc loisible à la législation nationale de déclarer que l'autorisation de radiodiffuser implique ou non l'autorisation **d'enregistrer** en vue de la radiodiffusion, pourvu que l'enregistrement soit effectué par l'organisme de radiodiffusion lui-même, par ses moyens autonomes et pour ses besoins propres et **qu'il s'agisse d'un** enregistrement éphémère.

Il appartiendra à la législation nationale de définir les enregistrements **éphémères** et de déterminer, **d'une façon générale**, leur régime juridique, par exemple aussi en ce qui concerne éventuellement leur conservation dans des archives officielles, en raison du caractère exceptionnel de documentation de ces enregistrements.

Si la législation nationale ne fait pas usage de la faculté qui lui est conférée par l'article 11 bis, alinéa 3, phrase finale, **c'est** le contrat passé entre **l'auteur** et **l'organisme** de radiodiffusion qui décide si l'autorisation de radiodiffuser implique ou non celle d'enregistrer et, dans la première hypothèse, si elle l'implique seulement pour les enregistrements éphémères ou aussi pour les autres.

Si l'interprétation du contrat ne permet pas de déterminer la volonté concordante des parties sur ce point, **c'est** la présomption de **l'article 11 bis**, alinéa 3, première phrase, qui est applicable: l'autorisation de radiodiffuser n'implique pas celle d'enregistrer, mais si l'enregistrement n'est **qu'éphémère.**"

Udover Bernerkonventionens art 11 bis kan der være grund til at pege på, at det i ophavsretslovens § 22, stk. 2, hedder, at "retten til at gøre således optagne værker tilgængelige for almenheden afhænger af de i øvrigt gældende regler". Denne udtalelse sammenholdt med bestemmelserne i ophavsretslovens § 2 og 27, jfr. ovenfor, synes at gøre det tvivlsomt, hvorvidt Danmarks Radio efter gældende ret kan antages at være berettiget til uden samtykke fra rettighedshaverne at stille optagelser, der udelukkende er baseret på § 22, stk. 2, til rådighed for offentligt tilgængelige arkiver uden for Danmarks Radio.

4. Konklusion.

Sammenfattende må resultatet af denne gennemgang af ophavsretsloven set i relation til mulighederne for at iværksætte en fremtidig permanent arkivering af Danmarks Radios programstof i forskningsøjemed efter udvalgets opfattelse være,

at Danmarks Radio på grundlag af de indgåede overenskomster med rettighedshavernes organisationer kun i begrænset omfang vil være berettiget til at fiksere eller udlevere foretagne optagelser med henblik på disses permanente arkivering i offentligt tilgængelige arkiver i eller uden for Danmarks Radio,

at det efter Bernerkonventionens art. 11 bis ikke er muligt ved en ændring af ophavsretsloven at give Danmarks Radio adgang til at foretage arkivering af samlige radio- og fjernsynsudsendelser, da en permanent arkivering efter Bernerkonventionen kun er tilladt for så vidt angår udsendelser af dokumentarisk karakter,

at hverken ophavsretsloven eller Bernerkonventionen (men nok visse af Danmarks Radios overenskomster) er til hinder for, at optagelser, der lovligt kan opbevares af Danmarks Radio ved radioens foranstaltning, forevises eller på lignende måde stilles til rådighed for forskere.

Om udvalgets forslag til problemernes løsning henvises til kapitel VIII nedenfor side 65 .

B. Udenlandske bestemmelser om "efernære" optagelser.

1) Storbritannien.

I Copyright Act 1956 er der i sec. 6(7) fastsat en bestemmelse, der oversat kan gengives således^{x)}:

"(7) Hvor en person i kraft af aftale eller licens er berettiget til at udsende et litterært, dramatisk eller musikalsk værk fra et sted i United Kingdom, eller i et andet land, som er omfattet af 2det afsnit i denne lov, er denne (når bortses fra dette underafsnit) ikke berettiget til at fremstille kopier heraf i form af gramfonplader eller cinematografisk værk. Ophavsretten til værket krænktes dog ikke ved, at der fremstilles kopier udelukkende med udsendelsesformål for øje, medmindre

(a) kopien anvendes til at fremstille yderligere

x) (7) Where by virtue of an assignment or licence a person is authorised to broadcast a literary, dramatic or musical work from a place in the United Kingdom, or in another country to which section two of this Act extends, but (apart from this subsection) would not be entitled to make reproductions of it in the form of a record or of a cinematograph film, the copyright in the work is not infringed by his making such a reproduction of the work solely for the purpose of broadcasting the work:

Provided that this subsection shall not apply if -

- (a) the reproduction is used for making any further reproduction therefrom, or for any other purpose except that of broadcasting in accordance with the assignment or licence,
- (b) the reproduction is not destroyed before the end of the period of twenty-eight days beginning with the day on which it is first used for broadcasting the work in pursuance of the assignment or licence, or such extended period (if any) as may be agreed between the person who made the reproduction and the person who (in relation to the making of reproductions of the description in question) is the owner of the copyright.

kopier af denne eller i andet øjemed end radiospredning i henhold til overenskomst eller licens,

(b) kopien ikke tilintetgøres inden udgangen af en periode på 28 dage regnet fra dagen, hvor den først blev brugt til udsendelse i henhold til aftalen eller licensen, eller efter udløbet af en eventuel længere periode, som måtte være aftalt mellem fremstilleren af kopien og den, som (med hensyn til kopieringsretten til det pågældende værk) er indehaver af ophavsretten."

Bestemmelsen gælder kun i forhold til litterære, dramatiske og musikalske værker, men ikke som i Danmark i forhold til grammofonplader, film og udøvende kunstnere. Man har ikke benyttet sig af adgangen i Bernerkonventionens art. 11 bis til at fastsætte regler om permanent opbevaring af "ekstraordinært dokumentariske" optagelser i officielle arkiver.

I praksis har den citerede bestemmelse ført til, at BBC har fundet det upraktisk at opsætte et kostbart maskineri for at kontrollere, at de efernære optagelser tilintetgøres inden 28 dage og har valgt i stedet at betale en årlig sum for retten til at foretage permanente optagelser til "all domestic and transcription purposes", d.v.s. uanset om optagelser eventuelt kunne betragtes som lovlige efemære optagelser efter Copyright Act og Bernerkonventionen, og

at BBC i alle relevante overenskomster (såvel med ophavsmænd som med de udøvende kunstneres fagforeninger) har fået indsat følgende i oversættelse gengivet klausul^{x)}:

"Optagelser af udsendte programmer kan uden vederlag benyttes af "British Film Institute" og af "British Institute of Recorded Sound" til disses respektive private brug."

x) Recordings of the broadcast may without payment be used by the British Film Institute and made and used by the British Institute of Recorded Sound for their respective private purposes.

2) Vesttyskland.

Den vesttyske ophavsretslov af 1965 indeholder i § 55 ^{x)} følgende bestemmelser, der oversat kan gengives således :

"(1) Et radioforetagende, der er berettiget til at foretage udsendelse af et værk, må med egne hjælpemidler optage værket på billed- eller lydbånd og benytte disse én gang til udsendelse over hver af sine radio- eller fjernsynssendere. Billed- eller lydbåndet skal tilintetgøres senest en måned efter værkets første udsendelse.

(2) Billed- eller lydbånd, som er af exceptionel dokumentarisk værdi, behøver ikke slettes, såfremt de bliver optaget i et offentligt arkiv. Før optagelse i arkivet skal ophavsmanden omgående underrettes herom."

Det vil ses, at bestemmelsen i (2) er formuleret i snæver tilknytning til Bernerkonventionen. Af særlig interesse er i øvrigt bestemmelsen i stk. 2, 2.pkt., om underretningspligt til ophavsmændene. Herom og om bestemmelsen i øvrigt udtales det i justitsministeriets bemærkninger til lovforslaget (Deutscher Bundestag - 4.Wahlperiode, Drucksache IV/270 p.75) " **xx)** næste s.:

"I overensstemmelse med denne bestemmelse i Bernerkonventionens Bruxellestekst fastsætter formuleringen af 1ste afsnit, at radiofoniforetagender uden tilladelse fra ophavsmanden er berettiget til at udsende sådanne billed- eller lydoptagelser én gang over hver af deres radio- og fjernsynssendere. Billed- eller lydbåndet skal senest en måned efter den første udsendelse tilintetgøres, såfremt de ikke på grund af deres exceptionelle dokumentariske værdi anbringes i et offentligt arkiv (afsnit 2). Anbringelse af optagelser i offentlige arkiver, hvortil også henregnes

x) (1) Ein Senderunternehmen, das zur Funksendung eines Werkes berechtigt ist, darf das Werk mit eigenen Mitteln auf Bild- oder Tonträger übertragen, um diese zur Funksendung über joden seiner Sender oder Richtstrahler je einmal zu benutzen. **Di:** Bild- oder Tonträger sind spätestens einen Monat nach der ersten Funksendung des Werkes zu löschen.

(2) Bild- oder Tonträger, die aussergewöhnlichen dokumentarischen Wert haben, brauchen nicht gelöscht zu werden, wenn sie in ein amtliches Archiv aufgenommen werden. Von der Aufnahme das Archiv ist der Urheber unverzüglich zu benachrichtigen.

öffentliche radiofoniforetagender, er i overensstemmelse med art. 11 bis afsnit 3, 3die pkt., i Bernerkonventionens Bruxellesstekst. Radiofoniforetaget er imidlertid ikke berettiget til uden ophavsmandens samtykke at bruge de i det offentlige arkiv opbevarede billed- eller lydbånd til genudsendelse. Bestemmelsen om, at ophavsmanden omgående skal underrettes om optagelsen i arkivet (2det afsnit, 2det pkt.) sigter imod at gøre det muligt for ophavsmanden at efterprøve, om betingelserne for optagelse i arkiv er til stede.

§ 56 berører ikke den efter § 32 i loven om oprettelse af radiofoniforetagender af 29. november 1960 (BG Bl. l.S. 862) fastsatte forpligtelse for radiofoniforetagender til med henblik på bevisførelse at optage lydsiden

xx) Im Einklang mit dieser Bestimmung der Brüsseler Fassung der Berner **Übereinkunft** sieht der Entwurf in Absatz 1 vor, dass Sendeunternehmen derartige Bild- oder Tonträger ohne Genehmigung des Urhebers herstellen und zur Funksendung über jeden ihrer Sender oder Richtstrahler je einmal benutzen dürfen. Die Bild- oder Tonträger sollen spätestens einen Monat nach der ersten Funksendung unbrauchbar gemacht werden, sofern sie nicht wegen ihres **aussergewöhnlichen** dokumentarischen Werts in ein amtliches Archiv aufgenommen werden (Absatz 2). Die Zulassung der Aufnahme in öffentliche Archive, zu denen auch Archive der öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalten zu rechnen sind, steht im Einklang mit Artikel 11 bis Abs. 2 Satz 3 der Brüsseler Fassung der Berner **Übereinkunft**. Das Sendeunternehmen hat jedoch nicht das Recht, die im amtlichen Archiv aufbewarten Bild- und Tonträger ohne Zustimmung des Urhebers zu weiteren Sendungen zu benutzen. Die Bestimmung, dass der Urheber von der Aufnahme in das Archiv unverzüglich zu benachrichtigen ist (Absatz 2 Satz 2), soll ihm die Prüfung ermöglichen, ob die gesetzlichen Voraussetzungen für die Aufnahme in das Archiv gegeben sind.

§ 56 lässt die nach § 32 des Gesetzes über die Errichtung von Rundfunkanstalten des Bundesrechts vom **29. November** 1960 (BGBl. I S. 862) vorgesehene Verpflichtung der Rundfunkanstalten unberührt, alle Wortsendungen zur Beweissicherung wortgetreu **aufzuzeichnen** und eine gewisse Zeit **aufzubewahren**. Die Rundfunkanstalten sind auf Grund dieser **öffentlich-rechtlichen** Sonderregelung zu solchen **Aufzeichnungen** ohne Einwilligung der Urheber berechtigt.

af alle udsendelser ordret og bevare disse en vis tid. Radiofoniforetagenderne er på grund af disse offentligretlige bestemmelser berettiget til at foretage disse optagelser uden samtykke fra ophavsmanden."

3) Frankrig.

I den franske ophavsretslov af 1957 hedder det i art. 45^x):

"I overensstemmelse med bestemmelserne i art. 30 indebærer tilladelse til udsendelse ikke berettigelse til at optage det udsendte værk på billed- eller lydbånd.

Undtagelsesvis vil visse optagelser dog være berettigede på grund af deres nationale interesse eller dokumentariske værdi. Reglerne for sådanne optagelser og brugen af de optagne værker skal fastsættes ved aftale mellem parterne, eller i mangel af aftale ved en beslutning, som træffes i forening af kulturministeren og informationsministeren. De optagne værker vil kunne opbevares i de officielle arkiver."

Nogen egentlig undtagelse fra ophavsmandens eneret med hensyn til efemære optagelser og disses eventuelle bevaring i officielle arkiver findes altså ikke i fransk ret. Principielt beror spørgsmålet om radioens ret til at foretage optagelser og mulighederne for at bevare sådanne på indholdet af de trufne aftaler. Kun hvis parterne ikke kan

x) Conformément aux dispositions de l'art 30, l'autorisation de radiodiffuser n'implique pas l'autorisation d'enregistrer l'oeuvre radiodiffusée au moyen d'instruments portant fixation des sons ou des images.

Toutefois, exceptionnellement, en raison de **l'intérêt national qu'ils** représentent ou de leur caractère de documentation, certains enregistrements pourront être autorisés. Leurs modalités de réalisation et **d'utilisation** seront fixées par les parties, à défaut d'accord par décision signée conjointement par le ministre chargé des beaux-arts et le ministre chargé de l'information. Ces enregistrements pourront être conservés dans les archives officielles.

nå til enighed om arkivering af optagelser af dokumentarisk værdi, er der mulighed for, at kulturministeren og informationsministeren i forening kan dekretere arkivering.

4. Den svenske betænkning "Bevara ljud och bild".

I den føromtalte svenske betænkning "Bevara ljud och bild" (SOU 1974:94) beskæftiger dataarkiveringskommittén (DAK) sig med de ophavsretlige problemer, og da de resultater, DAK når frem til, på visse områder afviger fra udvalgets, er det naturligt at omtale de svenske synspunkter.

Udgangspunktet for DAK er, at omfanget af den arkivering af radio- og TV-udsendelser, der finder sted i dag, ud fra et forskningsmæssigt synspunkt er for begrænset, og at den svenske ophavsretslov, der også på det heromhandlede område stort set svarer til den danske, stiller sig hindrende i vejen for iværksættelse af en arkiveringspraksis, som i tilstrækkelig grad tilgodeser forskningens interesser.

Selv om DAK som en teoretisk mulighed erkender, at en løsning af problemerne vil kunne findes gennem opnåelse af samtykke til arkivering fra rettighedshaverne, fremhæver man samtidig, at en sådan ordening næppe vil være nogen farbar vej i praksis. Man henviser bl.a. til de mange kategorier af ophavsmænd, der i givet fald skulle indhentes samtykke fra og fremhæver i denne forbindelse specielt vanskelighederne i relation til udenlandske rettighedshavere.

Som en anden mulighed nævner DAK en ordening baseret på aftalelicens beslægtet med den, der er foreslået af den nordiske ophavsretskomiteé i relation til fotokopiering og indspilning af radio- og fjernsynsprogrammer på bl.a. undervisningsområdet (Nordisk utredningsserie 21/73). Denne ordening går nærmere ud på, at f.eks. en læreanstalt, som gennem overenskomst med en organisation, der som medlemmer tæller et flertal af rettighedshaverne på et bestemt område, har ret til til undervisningsbrug at fremstille bl.a. fotokopier af alle de værker, der omfattes af overenskomster, og

det selv om værket er skabt af en ophavsmand, som ikke er medlem af organisationen og dermed ikke omfattet af overenskomsten.

DAK mener imidlertid heller ikke at kunne foreslå en sådan ordning indført, selv om den suppleres med en **tvangs-**licensordning, hvorefter eventuel strid om vederlagets størrelse indbringes for et uvildigt nævn til endelig administrativ afgørelse. DAK henviser til, at en aftalelicensordning bygger på aftale, og at man må se den situation i øjnene, at en overenskomst af en eller anden grund ikke kommer i stand. Man henviser til, at bilæggelse af eventuelle tvister om vederlagets størrelse vil kunne trække i langdrag, og at meget bevaringsværdigt programstof vil kunne gå tabt. Endelig understreges det, at forskningen må tillægges en så stor betydning, at det ikke kan være rimeligt, at forskernes mulighed for at få adgang til radio- og fjernsynsmateriale skal være afhængig af mulighederne for indgåelse af overenskomster og af disses udformning.

DAK når under henvisning til disse synspunkter frem til, at der ad lovgivningsvejen bør fastsættes bestemmelser, som uafhængigt af kollektive eller individuelle aftaler med rettighedshaverne sikrer overgivelse af radio- og TV-programmer til arkivering.

I overensstemmelse hermed foreslår DAK, at der i den svenske ophavsretslov optages en bestemmelse, hvorefter værker, som forekommer i radio- og fjernsynsudsendelser, som finder sted i Sverige, uden særskilt samtykke fra rettighedshaveren kan optages og bevares i officielt arkiv.

DAK erkender, at vedtagelsen af en sådan lovregel betyder en indskrænkning i ophavsmandens eneret til **eksemplar-**fremstilling, men man fremhæver samtidig, at denne indskrænkning, således som DAK tænker sig ordningen tilrettelagt, ikke kan betragtes som nogen reel indskrænkning i eneretten. I denne forbindelse foreslås, at der administrativt fastsættes forskrifter, som sikrer imod misbrug. I disse forskrifter foreslår DAK, at der optages bestemmelser, der klart fremhæver, at optagelserne sker udelukkende i arki-

veringsøjemed, at kun lovligt offentliggjorte værker kan optages og arkiveres, og at de arkiverede værker kun kan stilles til rådighed for forskning og et "visst studium". DAK fremhæver, at der med fastsættelse af sådanne bestemmelser ikke gennemføres nogen ændring, som mindsker ophavsmændenes muligheder for økonomisk at udnytte deres værker, og på denne baggrund finder man heller ikke anledning til at foreslå erstatning for den lovbestemte optagelse i arkiveringsøjemed.

DAK er opmærksom på, at der gennem Sveriges medlemskab af bl.a. Bernerkonventionen er sat visse grænser for, hvilke ændringer der kan gennemføres i den svenske ophavsretslov uden at komme i strid med konventionens bestemmelser.

I den svenske betænkning (afsnit 10.3.2., side 226) hedder det således bl.a.:

"Såsom framgår av **redogörelsen** i kapitel 6 **för gällande rätt är** Sverige bundet av internationella **överenskommelser** på **upphovsrättens** och de s.k. **närstående rättigheternas** omraden. Vad **gäller** upphovsrätten **är** det **närmest** Bernkonventionen som **är** av intresse i detta **sammanhang**.

Enligt art. 9.1. i Bernkonventionen har uphovsmannen till litterärt eller konstnärligt verk ensamrätt ("uteslutande rätt") att låta mångfaldiga verket på vad satt eller i vilken form det vara må, och enligt konventionens art. 9.3 anses varje ljud- eller bildupptagning - således även inspelning av radio- eller **tv-utsändning** - som mångfaldigande. Enligt art. 9.2 **är** det emellertid **förbehållet** åt unionsländerna att tilllåta mångfaldigande av litterära och konstnerliga verk "i vissa särskilda fall" under **förutsättning** att mångfaldigandet "icke **gör** intrång i det normala utnyttjandet av verket och ej heller **oskäligt** inkräktar på uphovsmannens legitima intressen".

Lagbestämmelser om rätt att enbart spela in och i arkiv bevara radio- och **tv-sändningar** kan enligt kommitténs mening inte anses strida mot Bernkonventionen. Det **är** nämligen uppenbart att man såtillvida **rör** sig inom den ram som dras upp i art. 9.2 i konventionen. En annan fråga **är** på vilket satt och i vilken **utsträckning** arkivmaterialet skall få utnyttjas **för** olika ändamål. Kommittén återkommer till denna fråga i avsnitt 10.4 och 10.5.

De internationella **överenskommelserna** om skydd **för** de s.k. narstående rättigheterna - Romkonventionen, fonogramkonventionen och den europeiska **överenskommelsen** angående skydd **för** televisionsutsändningar - Öppnar, liksom Bernkonventionen, möjligheter för de fördragsslutande stater att i vissa fall tillåta utnyttjande av rättighetshavarnas prestationer utan deras samtycke. Även frågan om förhållandet mellan dessa internationella regier och kommitténs förslag om inspelningsrätt upptas till behandling i avsnitt 10.4 och **10.5."**

Endvidere uttales i betänknigen (afsnit 10.5. side 255):

"I enlighet med det ovan **anförda** kommer de av DAK föreslagna **ändringarna** i URL och FotoL i **första** hand att avse endats prestationer av svenska medborgare och prestationer som i **övrigt** i **upphovsrättsligt** avseende kan sagas ha sitt Ursprung **här** i landet. Med **hänsyn** till syftet med den föreslagna arkiveringsverksamheten **är** det emellertid **angeläget** att så vitt möjligt utsträcka tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna till att **gälla** också i förhållande till andra lander. Det återstår **därför** att **undersöka** ifall de av kommittén föreslagna ändringarna är förenliga med den internationella regieringen.

Enligt art. 9:2 i Bernkonventionen får unionsländerna tillåta mångfaldigande av litterära och konstnärliga verk i vissa särskilda fall under förutsättning att mångfaldigandet inte **gör** intrång i det normala utnyttjandet av verket och ej heller oskäligt inkräktar på upphovsmannens legitima intressen.

Vidare får enligt Romkonventionen unionsland till forman för vissa kulturella och andra **samhälleliga** intressen **föreskriva** undantag från reglerna om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram och radio- och tv-**företag**. Undantag farmedges (art. 15) bl.a. i fråga om utnyttjande för enskilt bruk och för undervisning eller vetenskaplig forskning.

Enligt Fonogramkonventionen (art. 6) får konventionsstat, som bereder **fonogramframställare** skydd genom upphovsrätt, annan särskild **rätt** eller **straffrättsliga** sanktioner, **göra** samme slags **inskränkningar** i skyddet som **är** tillåtna i fråga om skyddet för upphovsrätten till litterära och konstnerliga verk. Tvangslicens **får** dock inte förekomma annat an om kopieringen sker uteslutande för användning i undervisning eller vetenskaplig forskning och licensen galler kopiering endast på konventionsstatens område och ej **utsträcks** till att **gälla** utförsel av koplor.

Slutligen innehåller Europeiska **överenskommelsen** om skydd för televisionsutsändningar bestämmelser som medger

att anslutet land kan **inskränka** skyddet i vissa **hänseenden**. Detta galler bl.a. upptagningar och mångfaldigande **för** enskilt bruk och undervisning (art. 3).

Enligt kommitténs mening faller de **föreslagna** reglerna **för** arkiveringsverksamheten inom ramen för de **möj**-**ligheter** som de olika internationella överenskommelserna öppnar för medlemsland att föreskriva inskränkningar i skyddet för rättighetshavarnas **prestationer**. **Något** hinder kan **därför** inte anses föreligga mot att regeringen udsträcks till att gälla också i förhållande till andra lnder."

Selv om DAK i betänkningens beskrivende afsnit om-
taler Bernerkonventionens art. 11 bis (3) (se bl.a. afsnit
6.2. 1.side 148), fremgår det ikke af betækningen, hvorvidt
DAK har overvejet det juridiske spørgsmål om forholdet
mellem på den ene side denne konventionsbestemmelse og på
den anden den foreslåede ændring af den svenske ophavsrets-
lov.

For så vidt angår udvalgets bemærkninger til DAKs
synspunkter på det heromhandlede område henvises til neden-
for i kap. VIII , side 65.

VIII. UDVALGETS OVERVEJELSER OG FORSLAG.

1. Hvilket og hvor meget programstof bør arkiveres?

I kapitel vi har udvalget redegjort for den interesse, forskningen i almindelighed og massemedieforskningen i særdeleshed har i en udvidet arkivering af radio- og fjernsynsudsendelser.

Med udgangspunkt i disse betragtninger må udvalget principielt anse det for ønskeligt, at der foretages en total arkivering af alle lyd- og billedbånd fra samtlige udsendelser i Danmarks Radio, og at disse gøres tilgængelige for forskningen.

Udvalget erkender imidlertid, at det af flere grunde er nødvendigt indtil videre at begrænse antallet af bevarede udsendelser. Alene omkostningerne ved en totalarkivering er af en sådan størrelse, at det næppe for øjeblikket er muligt at skaffe de fornødne bevillinger hertil, jfr. nærmere om disse økonomiske forhold i kapitel IX. Hertil kommer, at arkivering i et vist omfang må baseres på rettighedshavernes samtykke, idet de gældende ophavsretlige regler - der til dels er af international beskaffenhed - som nævnt kan stille sig i vejen for en sådan opbevaring, jfr. nærmere herom i kapitel VII. De **økonomiske** hensyn er navnlig tungtvejende vedrørende arkivering af TV-udsendelserne, medens arkivering af radioudsendelserne kan ske langt billigere.

Det foreslås derfor, at man fra begyndelsen stiler mod en total arkivering af samtlige radioudsendelser, medens arkiveringen af TV-udsendelserne, indtil det måtte blive muligt, at gennemføre total arkivering også af disse, begrænses således, at der af hvert års produktion kun

opbevares TV-udsendelser fra fem tilfældigt valgte uger, det vil sige knap ti procent af årets udsendelser. Af de øvrige udsendelser i årets løb foreslås dog opbevaring af en række særligt vigtige udsendelser, navnlig nyhedsudsendelser, aktuelle/oplysende udsendelser, diskussioner, interviews, foredrag, anmeldelser af og diskussioner om kunst, litteratur m.v., foromtale af programmer, transmissioner af møder og andre begivenheder samt film, hvoraf der ikke opbevares eksemplarer i offentlige danske samlinger.

Såfremt det ikke findes muligt at foretage arkivering af samtlige radioudsendelser, må udvalget finde det hensigtsmæssigt, at der foretages opbevaring efter tilsvarende retningslinier som foreslået for så vidt angår TV-udsendelser, det vil sige, at samtlige udsendelser bevares fra fem tilfældigt valgte uger af året, og at der af de øvrige udsendelser bevares de for forskningen særligt vigtige.

I tilfælde af selektiv arkivering af såvel radio- som TV-udsendelser foreslås i øvrigt følgende retningslinier anvendt for så vidt angår fællesudsendelser og genudsendelser:

Af udsendelser, der er fælles for TV og radio, bevares kun TV-udsendelsen; udsendelser fælles for to eller flere radioprogrammer bevares i programmet med det laveste tal. Genudsendelser kasseres.

Hvad endelig angår Nordvisionsudsendelser, skal udvalget pege på den mulighed, at disse udsendelser arkiveres enten i Nordvisionssekretariatet, Helsinki, eller i den programproducerende institution.

I det foregående er alene output-registreringen (registrering af producerede udsendelser) berørt. Inputregistreringen (registrering af indgangsmateriale) er principielt lige så vigtig, men langt vanskeligere at gennemføre, og det vil næppe være muligt - eller overkommeligt - generelt at registrere alle former for input, der fremkommer til nyhedsredaktionerne i Danmarks Radio. En kontinuerlig registrering vil kun kunne ske af det skriftlige input fra bureauer og andre regelmæssige leverandører. På grund af **input'ets**

omfang vil det antagelig nok blive den eneste praktiske løsning at koordinere arkiveringen af Danmarks Radios input med den arkivering, der er på tale for en række af de bureauer, der er kilder for Danmarks Radio. En undersøgelse af arkiveringsformer både i radio og TV og på bureauerne i de øvrige nordiske lande bør derfor gå forud for fastlæggelsen af omfanget af en eventuel sådan arkivering i Danmarks Radio. Danmarks Radio har således f.eks. i udlandsdækningen i en stor del af stoffet fælles input med de øvrige nordiske landes radio- og TV-selskaber hvad angår både adskillige bureauer, Eurovision og en række andre kildekategorier.

Spørgsmålet om input-registrering og -arkivering falder imidlertid uden for udvalgets kommissorium. Udvalget skal dog anbefale, at der i det omfang, det interne baggrundsmateriale for Danmarks Radios **udsendelser** ikke kan arkiveres og derefter gøres tilgængeligt, gives seriøse medieforskere rimelig lejlighed til at følge Danmarks Radios medarbejderes arbejde med de enkelte udsendelser efter nærmere aftale i det konkrete tilfælde.

2. Arkivets etablering m.v.

I forbindelse med revisionen af radiospredningsloven indstillede udvalget, at der i loven blev optaget en bestemmelse vedrørende arkivering. Udvalgets indstilling blev taget til følge, og bestemmelsen findes nu som § 20 i lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed. Herefter kan ministeren for kulturelle anliggender fastsætte regler om, at Danmarks Radio mod godtgørelse af de hermed forbundne udgifter skal stille optagelser af sine udsendelser til rådighed for et i forskningsøjemed oprettet arkiv, og om adgangen til de arkiverede optagelser. Udgifterne ved oprettelse og drift af et sådant arkiv afholdes af statskassen.

Udvalget har overvejet spørgsmålet om arkivets fysiske placering og institutionsmæssige tilknytning. Som resultat af disse overvejelser foreslår udvalget, at der i

overensstemmelse med den nævnte lovbestemmelse oprettes et arkiv, og at dette placeres i eller ved Danmarks Radio, **Udvalget** har herved bl.a. lagt vægt på, at det allerede af tekniske grunde må anses for mest praktisk at placere arkivet i nær tilknytning til Danmarks Radio, der har den fornødne tekniske ekspertise. Endvidere vil man udover hensynet til forskningen også ad denne vej lettere kunne tilgodese Danmarks Radios interesse i at kunne benytte den del af det arkiverede materiale til genudsendelse, til hvilken genudsendelsesret haves eller opnås.

Endelig mener udvalget, at en arkivering i eller ved Danmarks Radio vil kunne få betydning for den **massemedieforskning**, som finder sted i eller i tilknytning til institutionen.

Med hensyn til den nøjagtige geografiske placering af arkivet finder udvalget, at dette spørgsmål bør afgøres af ministeriet for kulturelle anliggender efter forhandling med Danmarks Radio og ud fra rent praktiske overvejelser vedrørende tekniske forhold, pladsforhold og lign.

At udvalget således foreslår et teknisk samarbejde mellem arkivet og Danmarks Radio er ikke ensbetydende med, at de øvrige grupper af samfundet, der har umiddelbar interesse i arkivets eksistens og drift, ikke skal have indflydelse herpå. Udvalget foreslår derfor, at arkivet, der skal oprettes af ministeriet for kulturelle anliggender, styres af et tilsynsråd, hvori de øvrige relevante interesser kan blive repræsenterede. Udvalget finder, at et tilsynsråd på 9 medlemmer vil være rimeligt, og at medlemmerne udpeges af Danmarks Radio, Rigsarkivet, Rigsbibliotekembedet, de implicerede forskningsgrene (gennem undervisningsministeriet og forskningsrådene), rettighedshaverne samt ministeriet for kulturelle anliggender.

Udgifterne til arkivets oprettelse og drift skal i overensstemmelse med § 20 i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed afholdes af staten, jfr. nærmere kapitel IX.

3. Forslag til reguleringer på det ophavsretlige område.

Som resultat af overvejelserne af de ophavsretlige problemer nåede udvalget som anført i kapitel VII side 50 frem til bl.a., at Danmarks Radios gældende overenskomster med rettighedshavernes organisationer sætter ret snævre grænser for optagelse og arkivering af udsendelser i forskningsøjemed, og at Danmark gennem medlemskabet af Bernerkonventionen er forpligtet til ikke at gennemføre lovændringer, som må anses for stridende imod denne konvention.

Under henvisning til den svenske betænkning har man nøjere overvejet de ophavsretlige problemer i lyset af de svenske bemærkninger, herunder især det foran side 57 omtalte forslag til en ændring af den svenske ophavsretslov.

Som resultat af disse overvejelser er udvalget nået til det standpunkt, at man på grund af de konventionsmæssige forpligtelser ikke mener at kunne foreslå en lovændring, der - som det svenske forslag - åbner mulighed for total arkivering af radio- og fjernsynsudsendelser. Medens DAK især synes at have vurderet problemet på baggrund af Bernerkonventionens art. 9, er det udvalgets opfattelse, at en specialbestemmelse som den i Bernerkonventionens art.11 bis (3) ud fra almindelige fortolkningsprincipper må gå forud for den mere almindelige bestemmelse i art. 9, og at det som følge heraf må være formuleringen af art. 11 bis (3), som hovedvægten bør lægges på ved fortolkningen af konventionsteksten.

Udvalget finder dog, at en ordning som følges op af administrative kontrolforskrifter, som sikrer at det arkiverede materiale ikke kommer uden for arkivet, ikke vil indebære nogen nævneværdig risiko for misbrug eller nogen reel begrænsning i ophavsmændenes eneret til eksemplarfremsstilling.

Disse meget begrænsede ulemper for rettighedshaverne bør efter udvalgets opfattelse afvejes med forskningens store interesse i en udstrakt arkivering og i fastlæggelsen af klare retningslinier for en sådan.

Ud fra disse synspunkter er det udvalgets opfattelse, at den fornødne hjemmel til en mere omfattende arkivering mest hensigtsmæssigt vil kunne tilvejebringes ad lovgivningens vej, og udvalget foreslår derfor, at man med henblik herpå søger ophavsretslovens § 22 suppleret med en lovbestemmelse af følgende ordlyd:

"Værker, som udsendes i Danmarks Radio, kan optages på **bånd**, film eller anden indretning, som kan gengive dem, og opbevares i det i § 20 i lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed omtalte arkiv under forudsætning af, at udsendelsen ud fra et forskningsmæssigt synspunkt skønnes at være af dokumentarisk værdi."

En tilsvarende bestemmelse bør optages i **fotografi-**loven, ligesom der bør henvises til de foreslåede lovbestemmelser i ophavsretslovens §§ 45, 46, 48 og 49 om beskyttelse af de udøvende kunstnere og af visse andre rettigheder.

Med vedtagelsen af en lovbestemmelse som den nævnte mener udvalget, at det vil være muligt at sikre forskningens interesse i, at værdifuldt programstof bevares for eftertiden. Med den foreslåede formulering af lovbestemmelsen har man villet understrege, at spørgsmålet om optagelse og arkivering i det konkrete tilfælde bør afgøres af arkivet og træffes ud fra forskningsmæssige hensyn og ikke f.eks. ud fra hensynet til muligheden for genudsendelse. Selv om afgrænsningen af hvilket programstof, som skønnes at være af dokumentarisk værdi, i praksis vil kunne give anledning til tvivl, indebærer formuleringen, at en betragtelig del af Danmarks Radios programudbud kan arkiveres. Noget falder dog under alle omstændigheder uden for bestemmelsen, f.eks. en del underholdningsprogrammer.

Lovbestemmelsen muliggør således ikke den totale arkivering i alle udsendelser, som udvalget som foran nævnt principielt finder ønskeligt. Gennemførelsen af en sådan total arkivering vil for det programstof, der ikke omfattes af den foreslåede lovbestemmelse, forudsætte forhandlinger med rettighedshaverne eller deres organisationer.

Den foreslåede lovbestemmelse sigter alene imod en væsentlig mere omfattende arkivering af programstof end tilfældet er i dag. Bestemmelsen vedrører derimod ikke spørgsmålet om adgangen til og benyttelsen af de arkiverede optagelser.

Af hensyn til rettighedshaverne til det arkiverede programstof bør der imidlertid i lighed med DAKs forslag fastsættes snævre grænser både med hensyn til den kreds af personer, som bør have adgang til de optagne udsendelser, og den brug der må gøres heraf. Udvalget foreslår derfor, at der i medfør af § 20 i lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed fastsættes klare regler om adgangen til det arkiverede materiale. Af hensyn til rettighedshavernes interesser foreslår man ligeledes, at der udnævnes en repræsentant for disse til medlem af arkivets tilsynsråd, jfr. ovenfor side 64. **Udvalget** vil ud fra samme hensyn også finde det naturligt, at man overvejer spørgsmålet om i disse forskrifter at indarbejde en bestemmelse om, at rettighedshaverne kan få oplysninger om, hvilket programstof der er arkiveret.

KAPITEL IX. TEKNISKE OG ØKONOMISKE FORHOLD.

Efter § 20 i lov nr. 421 om radio- og fjernsynsvirk-somhed afholdes udgifterne til oprettelse og drift af et arkiv til radio- og TV-udsendelser af statskassen.

Fra Danmarks Radios tekniske afdeling har udvalget modtaget en række oplysninger om de tekniske og økonomiske forhold i forbindelse med arkivets etablering og drift.

For at sikre, at det arkiverede programstof i meget lang tid skal kunne dokumentere såvel indhold som kunstnerisk og teknisk formåen på udsendelsestidspunktet, har Danmarks Radio baseret beregningerne på brugen af teknisk apparatur, der har vist sin værdi gennem en årrækkes praktisk brug, og for hvilke der foreligger anerkendte internationale normer, efter hvilke det efter al sandsynlighed vil være muligt at købe maskiner også om 10-30 år.

De økonomiske overslag er udarbejdet til belysning af udgifterne til permanent arkivering dels af samtlige radio- og fjernsynsudsendinger, dels af optagelser fra 5 tilfældigt valgte ugers totalprogrammer i radio og fjernsyn.

A. Radioudsendelser.

Til **dokumentationsformål** optager Danmarks Radio i dag alle programmer på en speciel ⁿ ½ firespors-maskine med lille båndhastighed beregnet til afskrift og lign. Denne optagelse er hørbart ringere end den oprindelige ud-sending, ligesom forstyrrelser overføres fra det ene pro-gram til det andet.

Firespors-båndene opbevares i 6 måneder, hvor-efter de slettes og genanvendes.

Undlader man at slette båndene og overgiver disse til langtidsarkivering, vil man kunne skabe et "indholdsarkiv", hvortil de årlige marginalomkostninger af Danmarks Radio groft skønnes at ville andrage 200.000 kr. (excl. administrationsomkostninger).

Da man med en sådan ordning imidlertid ikke vil kunne fastholde den for nutiden karakteristiske kvalitet af radioudsendelser, foreslår Danmarks Radio, at man til arkivformål i stedet for anvender en båndhastighed på $7\frac{1}{2}$ pr. sekund.

Efter dette forslag optages radioprogrammerne hver for sig på 1/4 maskiner med $7\frac{1}{2}$ båndhastighed. Af sikkerhedshensyn optages hvert program samtidig på to maskiner, men reservebåndene genanvendes hurtigt, når der ikke indtræffer fejl.

De årlige marginalomkostninger for Danmarks Radio efter dette forslag skønnes groft at ville andrage:

1. Arkivering af samtlige radioudsendelser.

Maskininstallation anslået kr. 500.000 med en forventet levetid på 7 år. Ved 10 % årlig rente svarer dette til en årlig omkostning

på	ca. 100.000 kr.
Båndforbrug	ca. 700.000 kr.
Betjening og teknisk vedligeholdelse	<u>ca. 100.000 kr.</u>
lait excl. lokaler og administrationsomkostninger	<u>ca. 900.000 kr.</u>

2. Arkivering af radioudsendelser fra 5 tilfældigt valgte uger.

Maskininstallation anslået kr. 150.000 med en forventet levetid på 7 år. Ved 10 % årlig rente svarer dette til en årlig omkostning

på	ca. 30.000 kr.
Båndforbrug	ca. 70.000 kr.
Betjening og teknisk vedligeholdelse	<u>ca. 100.000 kr.</u>
lait excl. lokaler og administrationsomkostninger	<u>ca. 200.000 kr.</u>

De specielle regionaludsendelser er ikke omfattet af de nævnte overslag. Regionaloptagelserne, der ialt har et årligt omfang på ca. 1000 timer, kan kun optages decentraliseret i de 8 distrikter, og Danmarks Radio foreslår en eventuel løsning af dette forhold udskudt til senere behandling. Der er ligeledes set bort fra de specielle og fåtallige kortbølgeudsendelser.

B. TV-udsendelser.

Registrerede TV-udsendelser foreligger hovedsagelig på følgende materialer:

- 2 videobånd (magnetbånd),
- 35 mm film (kombineret optisk eller separat magnet-lyd),
- 16 mm film (kombineret optisk eller separat magnet-lyd).

Desuden kan TV-udsendelser registreres på forskellige ^m lige 1 magnetbåndformater eller forskellige kassettesystemer, som dog ikke har en sådan kvalitet, at de i dag kan anvendes til udsendelsesformål.

De nævnte 1 magnetbåndformater og kassettesystemer ville give den billigste løsning, idet materialeforbruget ⁿ er mindre end ved 2 systemet. Fælles for disse andre systemer er imidlertid, at de ikke er standardiserede til radiofoniformål, at intet af systemerne er klart dominerende og at systemets levetid derfor er ret ubestemt. Da en optagelse lavet efter et af systemerne ikke kan afspilles på apparater efter noget andet system, risikerer man derfor, at det om mindre end en halv snes år kan være umuligt at skaffe apparater og reservedele til apparater, der er nødvendige for at afspille ældre arkivmateriale.

Det eneste magnetbånd-system, der anvendes blandt ⁿ radiofonier over hele verden, er et 2 format. Det er et ret dyrt system, men er det eneste, der har været uændret de sidste ca. 15 år.

Registrering på film kan realiseres for sort/hvide udsendelsers vedkommende, hvorimod farveudsendelser ikke for tiden kan registreres på tilfredsstillende måde.

På baggrund heraf opstiller Danmarks Radio følgende forslag:

TV-programmerne optages på 2 TV-båndmaskiner. Der optages samtidig på to maskiner af sikkerhedshensyn, men reservebåndet genanvendes hurtigt, når der ikke indtræffer fejl på anlæget. Anlægget automatiseres i videst muligt omfang for at nedbringe betjeningsomkostningerne.

De årlige marginaludgifter er af Danmarks Radio groft skønnet anslået til at andrage:

1) Samtlige TV-udsendelser (ca. 2 000 timer årligt)

Maskininstallation kr. 2.800.000 med forventet levetid på 7 år. Ved 10 % årlig rente svarer dette til en årlig omkostning på ca. 420.000 kr.

Båndforbrug	ca. 3.400.000 kr.
Betjening og teknisk vedligeholdelse	<u>ca. 380.000 kr.</u>
lait excl. lokaler og administrationsomkostninger	<u>ca. 4.200.000 kr.</u>

2) Arkivering af TV-udsendelser fra 5 tilfældigt valgte uger.

Maskininstallation anslået kr. 800.000 med en forventet levetid på 7 år. Ved 10 % årlig rente svarer dette til en årlig omkostning på

ca. 120.000 kr.	
Båndforbrug	ca. 340.000 kr.
Betjening og teknisk vedligeholdelse	<u>ca. 120.000 kr.</u>
lait excl. lokaler og administrationsomkostninger	<u>ca. 580.000 kr.</u>

C. Holdbarhed.

Danmarks Radio har ikke erfaringer, der gør det muligt at forudsige langtidsholdbarheden af udsendelser registreret på magnetbånd. Det oplyses dog, at der ikke er konstateret mærkbar kvalitetsforringelse af udsendelser optaget i 1960 på **TV-bånd**, og at radioudsendelser optaget i 1949 stadig kan afspilles med tilfredsstillende resultat.

Der er blandt eksperter enighed om, at holdbarheden af magnetbånd er bedre end holdbarheden af farvefilm.